

SEANCE DU MERCREDI 10 JANVIER 1990
VERGADERING VAN WOENSDAG 10 JANUARI 1990ASSEMBLEE
PLENAIRE VERGADERING

SOMMAIRE:

CONGES:

Page 1319.

COMMUNICATIONS:

Page 1319.

1. Parlement européen.
2. Cour des comptes.

PROPOSITIONS (Prise en considération):

Page 1320.

MM. Lenfant et de Seny. — Proposition de loi modifiant les articles 346, 348, 350 et 370 du Code civil relatifs à l'adoption et complétant le chapitre XIII contenant les dispositions transitoires de la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation.

M. Desmedt. — Proposition de loi modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux baux d'habitation.

M. Erdman et consorts:

- a) Proposition de loi modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, en ce qui concerne le droit de défense des mineurs d'âge devant le tribunal de la jeunesse;
- b) Proposition de loi abrogeant l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse.

M. Hasquin. — Proposition de loi modifiant l'article 18bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers.

INHOUDSOPGAVE:

VERLOF:

Bladzijde 1319.

MEDEDELINGEN:

Bladzijde 1319.

1. Europees Parlement.
2. Rekenhof.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming):

Bladzijde 1320.

De heren Lenfant en de Seny. — Voorstel van wet strekkende tot wijziging van de artikelen 346, 348, 350 en 370 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de adoptie en tot aanvulling van hoofdstuk XIII houdende overgangsbepalingen van de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming.

De heer Desmedt. — Voorstel van wet houdende wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de huur van woningen.

De heer Erdman c.s.:

- a) Voorstel van wet tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming inzake de rechten van verdediging van minderjarigen voor de jeugdrechtbank;
- b) Voorstel van wet tot opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming.

De heer Hasquin. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 18bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen.

M. Falise et consorts. — Proposition de résolution à l'occasion du deuxième anniversaire de l'Intifadah.

M. De Belder et consorts. — Proposition de résolution sur la suite à donner aux décisions du Conseil européen de Strasbourg des 7 et 8 décembre 1989.

COMPOSITION D'UNE COMMISSION (Modification):

Page 1320.

RAPPORT DE LA COMMISSION D'INFORMATION ET D'ENQUETE EN MATIERE DE SECURITE NUCLEAIRE — SECURITE ET SURETE DES TRANSPORTS DE MATIERES NUCLEAIRES:

Discussion. — *Orateurs*: MM. de Wasseige, rapporteur, Pataer, Gryp, Aerts, Geeraerts, Secuws, M. Deworme, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques, p. 1320 et p. 1333.

COMMUNICATIONS DE M. LE PRESIDENT:

Pages 1329 et 1340.

PROJETS ET PROPOSITION DE LOI (Votes):

Projet de loi abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile, p. 1329.

Explication de vote: *Orateur*: M. Vaes, p. 1329.

Proposition de loi complétant l'article 507, deuxième alinéa, du Code pénal, p. 1330.

Projet de loi ajustant le budget des Pensions de l'année budgétaire 1989, p. 1330.

Projet de loi complétant la loi du 3 juin 1964 modifiant l'arrêté royal n° 42 du 31 août 1939 réorganisant l'Office national du Ducroire et autorisant le ministre des Finances et le ministre qui a les relations commerciales extérieures dans ses attributions, à consentir des prêts à des Etats ou à des organismes étrangers, p. 1331.

Explication de vote: *Orateur*: Mme Aelvoet, p. 1331.

Projet de loi modifiant les articles 136 et 137 du Code des impôts sur les revenus, p. 1332.

Justification de vote: *Orateur*: Mme Dardenne, p. 1332.

Projet de loi modifiant le Code des taxes assimilées au timbre, p. 1332.

INTERPELLATIONS (Discussion):

Interpellation de M. Stroobant au Premier ministre sur « le Sommet européen de Strasbourg des 8 et 9 décembre 1989 ».

Orateurs: M. Stroobant, M. Martens, Premier ministre, p. 1334.

Interpellation de M. Geeraerts au secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale sur « le transport transfrontalier vers la Belgique de déchets provenant d'exploitations agricoles néerlandaises ».

Orateurs: M. Geeraerts, Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre, p. 1339.

De heer Falise c.s. — Voorstel van resolutie ter gelegenheid van de tweede verjaardag van de Intifadah.

De heer De Belder c.s. — Voorstel van resolutie betreffende de opvolging van de beslissingen van de Europese Raad van Straatsburg van 7 en 8 december 1989.

SAMENSTELLING VAN EEN COMMISSIE (Wijziging):

Bladzijde 1320.

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN INFORMATIE EN ONDERZOEK INZAKE NUCLEAIRE VEILIGHEID — VEILIGHEID EN BEVEILIGING VAN DE TRANSPORTEN VAN KERNMATERIAAL:

Bespreking. — *Sprekers*: de heren de Wasseige, rapporteur, Pataer, Gryp, Aerts, Geeraerts, Secuws, de heer Deworme, staatssecretaris voor Energie, toegevoegd aan de minister van Economische Zaken, blz. 1320 en blz. 1333.

MEDEDELINGEN VAN DE VOORZITTER:

Bladzijden 1329 en 1340.

ONTWERPEN EN VOORSTEL VAN WET (Stemmingen):

Ontwerp van wet tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot achttien jaar, blz. 1329.

Stemverklaring: *Spreker*: de heer Vaes, blz. 1329.

Voorstel van wet tot aanvulling van artikel 507, tweede lid, van het Strafwetboek, blz. 1330.

Ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van Pensioenen van het begrotingsjaar 1989, blz. 1330.

Ontwerp van wet tot aanvulling van de wet van 3 juni 1964 tot wijziging van het koninklijk besluit nr. 42 van 31 augustus 1939 houdende reorganisatie van de Nationale Delcredetiedienst en tot machtiging van de minister van Financiën en de minister die de buitenlandse handelsbetrekkingen in zijn bevoegdheid heeft, leningen aan Staten of buitenlandse organismen toe te staan, blz. 1331.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Aelvoet, blz. 1331.

Ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 136 en 137 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, blz. 1332.

Stemverklaring: *Spreker*: mevrouw Dardenne, blz. 1332.

Ontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen, blz. 1332.

INTERPELLATIES (Bespreking):

Interpellatie van de heer Stroobant tot de Eerste minister over « de Europese Top te Straatsburg op 8 en 9 december 1989 ».

Sprekers: de heer Stroobant, de heer Martens, Eerste minister, blz. 1334.

Interpellatie van de heer Geeraerts tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie over « de grensoverschrijdende transporten van afvalstoffen naar België, afkomstig van Nederlandse landbouwbedrijven ».

Sprekers: de heer Geeraerts, mevrouw Smet, staatssecretaris voor Leefmilieu en Maatschappelijke Emancipatie, toegevoegd aan de Eerste minister, blz. 1339.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 1340.

MM. Flagothier et Bock. — Proposition de loi modifiant l'article 1er de l'arrêté royal du 4 décembre 1974 portant statut des personnes de nationalité belge qui, après avoir contracté un engagement volontaire pour la durée de la guerre, ont accompli du service pendant la guerre de 1940-1945 dans les forces belges.

INTERPELLATIONS (Demandes):

Page 1340.

M. Desmedt au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur « l'interdiction faite aux télédistributeurs de diffuser les programmes de Télé-Bruxelles en dehors de la Région de Bruxelles ».

M. Tant au ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales sur « l'interprétation que le ministre estime devoir donner aux articles 13 et 15 de la nouvelle loi communale, concernant la nomination des bourgmestres et échevins ».

VOORSTEL VAN WET (Indiening):

Bladzijde 1340.

De heren Flagothier en Bock. — Voorstel van wet tot wijziging van artikel 1 van het koninklijk besluit van 4 december 1974 houdende statuut van de personen van Belgische nationaliteit die, na een vrijwillige dienstverbintenis voor de duur van de oorlog te hebben aangegaan, gedurende de oorlog van 1940-1945 bij de Belgische strijdkrachten hebben gediend.

INTERPELLATIES (Verzoeken):

Bladzijde 1340.

De heer Desmedt tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over « het verbod voor de kabelmaatschappijen om de programma's van Télé-Bruxelles buiten het Brussels Gewest uit te zenden ».

De heer Tant tot de minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen over « de interpretatie die de minister meent te moeten geven aan de artikelen 13 en 15 van de nieuwe gemeentewet, aangaande de benoeming van de burgemeesters en de schepenen ».

PRESIDENCE DE M. SWAELEN, PRESIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN DE HEER SWAELEN, VOORZITTER

M. Mouton, secrétaire, prend place au bureau.

De heer Mouton, secretaris, neemt plaats aan het bureau.

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.

De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 14 h 10 m.

De vergadering wordt geopend te 14 h 10 m.

CONGES — VERLOF

MM. Buchmann, Vanhaverbeke, pour d'autres devoirs, et **Taminiaux**, pour raisons familiales, demandent d'excuser leur absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heren Buchmann, Vanhaverbeke, wegens andere plichten, en Taminiaux, wegens familiale aangelegenheden.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

COMMUNICATIONS — MEDEDELINGEN

Parlement européen — Europees Parlement

M. le Président. — Par lettre du 8 janvier 1990, le président du Parlement européen a transmis au Sénat:

1. Une résolution sur le rapport annuel de la Commission au Conseil sur la situation économique de la Communauté et la fixation des orientations de politique économique pour 1990;

Bij brief van 8 januari 1990, heeft de voorzitter van het Europees Parlement aan de Senaat overgezonden:

1. Een resolutie over het jaarverslag van de Commissie aan de Raad over de economische toestand in de Gemeenschap en de vaststelling van de richtsnoeren voor het economisch beleid voor 1990;

2. Deux résolutions sur le Conseil européen de Strasbourg et le semestre d'activité de la présidence française;

2. Twee resoluties over de Europese Raad van Straatsburg en de zes maanden Frans voorzitterschap;

3. Une résolution sur le Conseil européen de Strasbourg;

3. Een resolutie over de Europese Raad te Straatsburg;

4. Une résolution sur le rapport du Conseil des Communautés européennes sur les progrès réalisés en 1988 sur la voie de l'Union européenne.

4. Een resolutie over het verslag van de Raad van de Europese Gemeenschappen over de vorderingen die in 1988 zijn gemaakt op de weg naar de Europese Unie.

— Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Cour des comptes — Rekenhof

M. le Président. — Par dépêche du 8 janvier 1990, la Cour des comptes fait connaître au Sénat ses observations au sujet de la manière dont l'autorité nationale met en œuvre le deuxième alinéa de l'article 1er de la loi du 6 juillet 1964 relative à la Loterie nationale.

Bij dienstbrief van 8 januari 1990, deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over de wijze waarop de nationale overheid uitvoering geeft aan het tweede lid van artikel 1 van de wet van 6 juli 1964 betreffende de Nationale Loterij.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

Par dépêche du 10 janvier 1990, la Cour des comptes fait également connaître au Sénat ses observations au sujet de la délibération n° 3080, prise par le Conseil des ministres le 22 décembre 1989, et relative à des dépenses faites en marge du budget.

Bij dienstbrief van 10 januari 1990, deelt het Rekenhof aan de Senaat zijn opmerkingen mede over de beraadslaging nr. 3080, aangenomen in de Ministerraad van 22 december 1989, betreffende de uitgaven buiten de begroting.

— Renvoi à la commission des Finances.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën.

M. le Président. — Il est donné acte de cette communication au premier président de la Cour des comptes.

Van deze mededeling wordt aan de eerste voorzitter van het Rekenhof akte gegeven.

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter. — Aan de orde is de bespreking van de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U hebt de lijst van de verschillende in overweging te nemen voorstellen ontvangen, met opgave van de commissies waarnaar het bureau voornemens is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le bureau envisage de les renvoyer.

Ik verzoek de leden die opmerkingen mochten hebben, mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler, de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging genomen zijn en verwezen naar de commissies die door het bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestion divergente, je considérerai les propositions comme prises en considération, et renvoyées aux commissions indiquées par le bureau.

SAMENSTELLING VAN EEN COMMISSIE

Wijziging

COMPOSITION D'UNE COMMISSION

Modification

De Voorzitter. — Bij het bureau is een voorstel ingediend om in de commissie voor de Parlementaire Werkzaamheden de heer Wyninckx te vervangen door de heer Verschuere.

Le bureau est saisi d'une proposition tendant à remplacer M. Wyninckx par M. Verschuere au sein de la commission du Travail parlementaire.

Geen bezwaar?

N'y a-t-il pas d'opposition à ce remplacement?

Dan is aldus besloten.

Il en est ainsi décidé.

RAPPORT DE LA COMMISSION D'INFORMATION ET D'ENQUÊTE EN MATIÈRE DE SÉCURITÉ NUCLEAIRE — SÉCURITÉ ET SÛRETÉ DES TRANSPORTS DE MATIÈRES NUCLEAIRES

Discussion

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN INFORMATIE EN ONDERZOEK INZAKE NUCLEAIRE VEILIGHEID — VEILIGHEID EN BEVEILIGING VAN DE TRANSPORTEN VAN KERNMATERIAAL

Bespreking

M. le Président. — Nous abordons l'examen du rapport de la commission d'Information et d'Enquête en matière de sécurité nucléaire.

Wij vatten de bespreking aan van het verslag van de commissie van Informatie en Onderzoek inzake nucleaire veiligheid.

La discussion est ouverte.

De bespreking is geopend.

La parole est à M. de Wasseige, rapporteur.

M. de Wasseige, rapporteur. — Monsieur le Président, il s'agit, en fait, du quatrième rapport que fournit la commission d'Information et d'Enquête en matière de sécurité nucléaire depuis sa constitution en mai 1986, c'est-à-dire sous la législature précédente. Son premier rapport était consacré aux retombées de produits et de poussières radioactifs sur notre territoire à la suite de l'accident survenu à la centrale nucléaire de Tchernobyl. Son deuxième rapport était relatif aux réseaux de détection et de mesure ainsi qu'aux plans de secours. Il s'agissait alors, en effet, d'une priorité. La commission a ensuite remis un troisième rapport concernant la sûreté des installations nucléaires et plus spécifiquement des centrales nucléaires.

Le quatrième rapport, que nous examinons aujourd'hui, traite du transport des produits nucléaires. La commission a toujours utilisé la même méthode de travail. Elle a procédé à des auditions d'experts et a effectué une série de visites en Belgique et à l'étranger.

En ce qui concerne le transport, je voudrais d'abord me livrer à un bref rappel de la situation et de la réglementation. En vertu de cette dernière, une autorisation préalable est indispensable pour pouvoir transporter des produits radioactifs ou nucléaires. Il existe trois sortes d'autorisations.

La première — générale — est valable pour cinq ans et renouvelable, mais il ne peut s'agir que de quantités limitées de produits et d'une radioactivité fort réduite. L'autorisation

particulière concerne le même type de produits, mais est accordée à la suite d'une demande spécifique. L'autorisation spéciale est requise soit pour des quantités plus importantes, soit pour des matières plus dangereuses au point de vue de la toxicité, soit encore pour des produits dont la radioactivité est très élevée.

Quatre types très différents de produits sont transportés. Il s'agit, tout d'abord, des déchets radioactifs provenant de centrales ou d'installations nucléaires, de laboratoires de recherche, universitaires ou autres, d'hôpitaux ou d'industries. Deuxième catégorie: les combustibles usagés — la radioactivité qu'ils présentent est la plus élevée — provenant de centrales nucléaires. Viennent ensuite les matières fissiles — principalement le plutonium et l'uranium — qui serviront à la fabrication des combustibles. Il existe enfin ce que l'on appelle les autres produits radioactifs, parmi lesquels figurent les sources radioactives utilisées dans l'industrie ou en médecine et les médicaments radioactifs à usage thérapeutique ou servant à établir un diagnostic.

Je souhaiterais maintenant résumer, pour chacun de ces types de produits, les recommandations que la commission formule et qu'elle souhaite voir adoptées par le Sénat.

En ce qui concerne les déchets radioactifs, une loi belge a été créée, voici quelques années, l'ONDRAF, office national investi de la gestion de tous les déchets radioactifs.

L'ONDRAF est chargé d'organiser — mais non d'effectuer — les transports des déchets radioactifs à partir des endroits de production jusqu'au lieu où il les prend en charge pour les conditionner et les stocker. Je n'aborderai pas le conditionnement et le stockage des produits radioactifs qui font actuellement l'objet des travaux de la commission. Celle-ci présentera son rapport au Sénat vers la fin février ou au début du mois de mars. Je me limite donc à parler du transport, seul objet du présent rapport.

Quelles sont nos recommandations en matière de transport de produits radioactifs? Nous cherchons essentiellement à assurer qu'aucun déchet n'échappe à l'ONDRAF. Il convient d'être particulièrement vigilant à l'égard des petits producteurs, comme certains laboratoires ou certains hôpitaux, qui peuvent avoir tendance à négliger l'obligation légale de remettre leurs déchets à l'ONDRAF en raison des coûts qu'ils seront amenés à supporter. La commission propose donc de renforcer les mesures de contrôle des petits producteurs.

Elle propose également que tous les transports de produits radioactifs soient organisés par l'ONDRAF, de manière à être exécutés par des transporteurs qualifiés pour ce type de chargement. La commission préconise également une meilleure coordination entre l'administration et l'ONDRAF. En effet, c'est l'administration qui délivre les autorisations de transport, y compris pour les déchets radioactifs. Il serait indispensable qu'une copie de ces autorisations soit transmise à l'ONDRAF afin que cet office soit mieux informé et puisse assurer un meilleur contrôle des transports.

Il est important également que la formation des chauffeurs chargés de ce type de transport soit assurée et complétée régulièrement, afin qu'ils connaissent les mesures à prendre en cas d'incident ou d'accident de la route. Je n'envisage pas nécessairement un accident nucléaire survenant à leur chargement, un banal accident de roulage pouvant provoquer une dispersion des produits transportés.

J'en arrive au transport des combustibles usés, produits hautement radioactifs. Actuellement, ceux-ci sont transportés à partir de Doel ou de Tihange vers l'usine de retraitement de La Hague, en France. Au départ de Tihange, les transports s'effectuent par camion, alors qu'au départ de Doel les produits sont acheminés d'abord par camion jusqu'à une gare de chargement d'où le transport se poursuit par chemin de fer. Dans les deux cas, les combustibles usés sont stockés dans des conteneurs spéciaux appelés «châteaux» dans le jargon nucléaire. Ces «châteaux» sont soumis à des tests de résistance et doivent respecter des normes internationales garantissant la sécurité dans tous les cas, y compris en cas de grave accident de la route ou de chemin de fer.

Sur ce point nous sommes donc en mesure d'apaiser les inquiétudes. La commission insiste particulièrement sur l'accompagnement de ces transports par les autorités, en l'occurrence la gendarmerie. Un point délicat demeure quant à la jonction avec les autorités étrangères, aux frontières non seulement belge-française, mais aussi belgo-hollandaise. En vertu d'un accord Benelux, les centrales néerlandaises sont, en effet, considérées, au point de vue des transports de matières nucléaires, comme des centrales belges. Lors du passage de la frontière, les camions doivent être soumis à la surveillance de la gendarmerie, ce qui n'est pas toujours le cas actuellement.

Etant donné le risque toujours possible d'un accident, il importe que les gouverneurs de province, qui sont responsables de tous les plans de secours, soient avertis des transports de ce type.

J'en viens aux matières fissiles, le plutonium en particulier, qui doivent faire l'objet d'une surveillance très étroite étant donné qu'elles peuvent donner lieu à la prolifération des armes nucléaires.

Ces matières tombent ainsi sous le coup du Traité de non-prolifération des armes nucléaires, ratifié par la Belgique, et dont l'exécution est contrôlée par l'Agence internationale de l'énergie atomique à Vienne. Le transport de ces matières est bien entendu soumis aux normes imposées par cette agence.

Les services du ministère de la Justice sont chargés d'accompagner les contrôleurs de l'AIEA et d'assurer cette surveillance des matières fissiles.

A ce sujet, la commission fait remarquer que le service de sécurité nucléaire du ministère de la Justice a conservé le cadre qu'il avait déjà en 1970, à une époque où la Belgique ne possédait aucune centrale nucléaire et où la seule installation nucléaire existante était le Centre d'études de l'énergie nucléaire à Mol, qui commençait seulement à développer ses activités. Depuis lors, le cadre de ce service n'a pas été modifié, alors que ses fonctions ont été sérieusement étendues. Il conviendrait donc de l'adapter de façon urgente.

Il importe également de s'assurer que tous les transports de ce type sont accompagnés par une voiture de gendarmerie, éventuellement banalisée, car il est peut-être préférable de ne pas attirer l'attention sur ce genre de transport afin de diminuer les risques d'attentats, de hold-up ou autres. D'après les déclarations que nous avons recueillies, nous avons l'impression qu'il n'en est pas toujours ainsi et il conviendrait certainement d'intensifier les contrôles à cet égard.

J'en viens au transport des autres produits. Il s'agit principalement de sources radioactives ou de produits à usage médical, c'est-à-dire une multitude de petits colis généralement de faible radioactivité. Lorsque la radioactivité est plus élevée, les sources sont placées dans des conteneurs blindés qui assurent une meilleure sécurité.

Il est un domaine où la commission estime qu'il faut absolument renforcer les contrôles existants. Il s'agit de l'interdiction de transporter ou d'entreposer des produits radioactifs conjointement avec des produits qui ne le sont pas.

Un transporteur ne peut transporter simultanément des colis contenant des produits radioactifs et des colis ordinaires. Il semblerait qu'un certain nombre de transporteurs ne suivent pas cette directive afin de réduire les coûts.

Nous avons également la certitude que dans les entrepôts, des aéroports en particulier, la séparation n'est pas établie entre les produits radioactifs et ceux qui ne le sont pas, alors que la réglementation l'impose. On observe le même phénomène à bord des véhicules, ce qui implique la formation des chauffeurs.

Les autorisations de transport sont émises depuis plusieurs dizaines d'années et ont été attribuées à des époques différentes; il existe donc une certaine hétérogénéité au niveau des conditions de transport. L'expéditeur doit veiller à ce que le transporteur respecte les conditions de son autorisation au moment du chargement de marchandises; il doit donc connaître les différents types de conditions susceptibles d'être imposées. Nous suggérons à l'administration de revoir l'ensemble des autorisations afin

d'apporter une amélioration à cette situation et à créer une certaine homogénéité au niveau des conditions de transport.

En ce qui concerne les compagnies aériennes, le problème est semblable, mais nous ne pouvons intervenir puisque les conditions relatives à l'emballage ou à la quantité transportée par avion dépendent exclusivement des compagnies. Il semblerait cependant qu'au niveau international, une action ait déjà été entamée; c'est pourquoi la commission n'y a pas attaché d'importance.

Telle est donc la situation pour ces transports qui se font par route, sauf pour ce qui concerne le transport des combustibles usagés de Doel vers la France qui est partiellement réalisé par chemin de fer.

La commission souhaitait attirer l'attention des membres sur le transport par canalisation. En général, il ne concerne pas les centrales nucléaires implantées au bord des fleuves: les rejets d'eau se font donc sur leur propre terrain et ne traversent ni les propriétés de tiers ni les voies publiques.

Tel n'est cependant pas le cas pour la conduite des rejets d'effluents du Centre d'études de l'énergie nucléaire de Mol, qui a été reprise en vertu des accords intervenus par Belgoprocess, filiale industrielle de l'ONDRAF. Cette conduite date d'il y a 30 ou 35 ans et commence à montrer des signes évidents de faiblesse: une fuite s'est d'ailleurs produite il y a environ un an. Cette conduite doit donc être enlevée et remplacée puisqu'elle est devenue source de radioactivité et de pollution. La commission insiste sur l'urgence d'effectuer ce travail et d'accorder un crédit spécifique afin de procéder à ce remplacement.

Nul n'est besoin, il va de soi, de modifier les compétences relevant de la Région, flamande en l'occurrence, pour préciser les conditions de rejet, accorder les autorisations de bâtir nécessaires et établir les déclarations d'utilité publique. Toutefois, la commission recommande que ce problème soit traité sans délai.

Restent alors deux points préoccupants dont le passage dans les eaux territoriales, de navires transportant des produits ou déchets radioactifs.

L'accident survenu au *Mont-Louis*, en août 1984, montre les carences du système et notamment l'absence d'information quant au passage de cette cargaison dans nos eaux territoriales. Depuis lors on a, dans une certaine mesure, résolu le problème en reculant les limites des eaux territoriales. Si donc un accident tel que celui du *Mont-Louis* survenait, aujourd'hui, dans les eaux, dites territoriales, et non internationales, la législation maritime nous accorderait davantage de droits qu'en 1984.

De même, pour le survol de notre territoire par des avions transportant des produits radioactifs, la question de l'information des autorités belges reste posée. En la circonstance, il s'agit, en effet, de transports en provenance d'un pays étranger à destination d'un pays tiers, sans escale dans un port ou dans un aéroport belge, ce qui relève de traités internationaux et l'on doit bien, en cette matière, constater des carences. Aussi, nous demandons que le gouvernement, en accord avec la CEE, prenne les réglementations qui s'imposent pour assurer une meilleure sécurité, en ce domaine.

Reste, enfin, le problème de l'administration. Dans ses rapports précédents, notamment sur les plans de secours et sur la sûreté des installations nucléaires, la commission a insisté, et elle persiste dans cette voie, sur l'absolue nécessité de renforcer l'administration. En effet, les services de la Santé publique, comme ceux de l'Emploi et du Travail, ne fonctionnent qu'à 50 p.c. des effectifs nécessaires, et même si leurs cadres étaient complets, ils seraient, de toute façon, insuffisants.

Comme nous l'avons suggéré antérieurement, il faut donc créer le plus tôt possible une agence publique de contrôle nucléaire, ce qui n'est pas extraordinaire en soi, puisque de telles agences existent dans la plupart des pays. C'est, par ailleurs, la solution que nous avons choisie, en Belgique, en ce qui concerne les déchets radioactifs, par la création de l'ONDRAF. Il y a là urgence parce que les contrôles se dégradent de jour en jour alors qu'ils se révèlent de plus en plus nécessaires.

Telles sont les principales mesures que la commission soumet à votre assemblée en matière de transport de produits radioac-

tifs. Elle a adopté les conclusions du rapport à l'unanimité et espère que le Sénat fera de même. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Pataer.

De heer Pataer. — Mijnheer de Voorzitter, dit vierde verslag uitgebracht namens de commissie van Informatie en Onderzoek inzake nucleaire veiligheid, is vooralsnog het dunste van de reeks, maar daarom niet minder belangrijk, en bovendien het logische en zelfs chronologische verbindingsstuk tussen het rapport over de veiligheid van de kerncentrales dat ongeveer één jaar geleden werd behandeld en het rapport over de problematiek van het radioactief afval dat in volle voorbereiding is.

Dit rapport is zoals steeds een behoorlijk uitgebalanceerd werkstuk dank zij de deskundigheid en de werkkraft van onze rapporteurs, in de eerste plaats van collega de Wasseige.

De SP-fractie kan de aanbevelingen van het rapport onderschrijven. Het lijkt me dan ook overbodig op elke aanbeveling speciaal terug te komen, ook omdat reeds in de commissie hierover uitvoerig van gedachten werd gewisseld. Gelet op het belang van de materie en op de omvang van de risico's zowel inzake ongevallen als inzake aanslagen en diefstallen en omwille van de talrijke kritische vragen die rijzen, wens ik toch enige commentaar te geven. Ik zal me daarbij beperken tot de hoofdstukken 3, 4, 5 en 8.

Hoofdstuk 3 handelt over vervoer van radioactief afval. De Belgische en de Duitse regering hebben een samenwerkingsakkoord gesloten voor het gezamenlijk beheer van een verglazingsinstallatie voor hoog radioactief afval, die de mooie naam Pamela heeft gekregen, en die gevestigd is op de site van Belgoprocess alias het NIRAS, te Dessel.

Dat akkoord slaat op de verglazing van 100 kubiek meter vloeibaar hoog radioactief afval afkomstig van de experimentele opwerkingsfabriek WAK van Karlsruhe in Duitsland. Volgens het Businessplan-2000, opgesteld door het NIRAS en Belgoprocess in overleg met het Studiecentrum voor kernenergie, zal deze operatie in het begin van de jaren negentig starten. De kosten worden geraamd op 300 miljoen Belgische frank, eventuele investeringen niet meegerekend. Bovendien bevat het programma de verwerking van gelijksoortig hoog radioactief afval van een opwerkingsinstallatie in Italië. De behandeling zou 1,5 miljard kosten. Ik geef die cijfers om op de omvang en het belang te wijzen van dit overigens interessant contract voor de Belgische kernindustrie.

In beide gevallen gaat het om uiterst hoog radioactieve vloeistoffen. Na de moeilijkheden die we op het SCK gekend hebben met de verwerking van laag radioactief afval van buitenlandse oorsprong, wenst men Mol blijkbaar toch uit te bouwen tot een Europees verwerkingscentrum voor hoog radioactief afval.

Wat heeft dit alles nu met het transport te maken? Heel veel, want het is precies het transport van deze afvalstoffen vanuit Duitsland en Italië dat bijzondere veiligheidsproblemen doet rijzen, vermits het hier in tegenstelling tot de bestraalde splijtstoffen om hoog radioactieve vloeistoffen gaat.

Op een hoorzitting van de senaatscommissie verklaarde de directeur-generaal van de Belgische transporteur van nucleair afval dat containers om zo'n goedje echt veilig te transporteren gewoonweg niet of nog niet bestaan. Wel kon hij bevestigen dat in West-Duitsland intussen speciale containers zijn ontworpen, maar nog onderworpen aan strenge testen, zodat we nu nog niet weten of ze zullen voldoen. Het lijkt me ook meer dan interessant te signaleren dat de Westduitse producent van bedoeld nucleair afval, die tegelijkertijd verantwoordelijk is voor het transport van Karlsruhe naar Mol, rekening houdt met het risico van een terroristische aanslag. Daarom moet de hoog radioactieve vloeistof niet alleen worden verpakt in containers die tegen een stoot kunnen, letterlijk en figuurlijk, maar heel het treinkonvoi moet bestand zijn tegen welkdanige vorm van geweld ook, tot ontsporing toe.

Uiteraard kan je dan denken in de richting van gepantserde wagons, maar nu blijkt dat die oplossing meteen nieuwe problemen schept. Steeds volgens de *big boss* van Transnubel, want

daarover ging het. De bepantsering van de wagons en het enorme gewicht van superbeveiligde containers, vormen met het gewicht van de wagons zelf zo'n gigantisch zwaar konvooi dat op verscheidene plaatsen van het spoor en op tal van kunstwerken geen veilige doortocht meer wordt gewaarborgd of passage zelfs totaal is uitgesloten.

Mocht er toch, bij mirakel, een oplossing voor het treintransport worden gevonden, dan zijn we er nog niet, want dan rijst nog het probleem van het vervoer over de allerlaatste kilometers tussen het eindpunt van het treintransport en de site van Belgoprocess in Dessel, waar Pamela «haar residentie» heeft. Wij wensen het NIRAS veel verbeelding toe om daarvoor een oplossing te vinden, ofwel veel moed om te erkennen dat het niet op te lossen is met alle gevolgen en frustraties van dien.

Een ander hoofdstuk handelt over het vervoer van bestraalde splijtstof uit de kerncentrales naar de opwerkingsfabriek van La Hague in Frankrijk. Dit vervoer geschiedt in speciale transportcontainers die aan de bijzondere criteria van het Internationaal Atoomagentschap van Wenen moeten voldoen. Hoewel deze containers aan zeer strenge veiligheidsmaatregelen worden onderworpen, kan de mogelijkheid van een ongeluk, waarbij een bepaalde hoeveelheid radioactieve stof in de omgeving vrijkomt, toch niet geheel worden uitgesloten.

Van belang hierbij is het feit dat de splijtstofbundels door de sterke concentratie aan radioactieve stoffen die hierin aanwezig zijn, nog steeds warmte produceren. Deze warmte, zeggen technici ons, moet worden afgevoerd, zoniet zouden de beschermde hulzen kunnen worden beschadigd. Wanneer de koeling van de bundels zou wegvallen, zou de temperatuur van de splijtstof door de spontane zelfopwarming zelfs zo hoog kunnen oplopen dat de splijtstof zou smelten. Een ongeluk, vergelijkbaar met dit in een kerncentrale, is dus in principe denkbaar.

Naargelang van de toegepaste koeltechniek kunnen twee types van transportcontainers worden onderscheiden, namelijk containers met of zonder koelmiddel, of met water. Containers waarin de splijtstofbundels op droge wijze zijn opgeslagen, zouden slechts kunnen worden gebruikt wanneer de «elementen» langer dan vijf jaar uit de reactor zijn ontladen. In het andere geval dient gebruik te worden gemaakt van containers waarin de bundels op natte of vochtige wijze zijn opgeslagen.

Transportcontainers van het natte type zijn uitgerust met een ontlastingsklep, die in geval van inwendige overdruk automatisch opengaat, om zich daarna opnieuw te sluiten. Ik wens hier even op te merken dat deze ontlastingsklep een van de zwakke punten is van de containers van dit type, omdat bij dit systeem het koelmiddel kan verloren gaan, bijvoorbeeld bij een brand. De afdichtingsringen tussen de container en het deksel kunnen voor moeilijkheden zorgen.

De eerste aanbeveling, ter afsluiting van dit hoofdstuk, zou derhalve ten onrechte een geruststellende indruk kunnen geven, daar waar de commissie vooropstelt dat «de containers met de nodige zorg worden geladen en dat er controles worden uitgevoerd». Ik wijs er gewoon op dat het zeker niet de bedoeling was van de commissie mogelijke en reële risico's in dat verband te verdoezelen of te minimaliseren. Bovendien moeten wij er ons blijvend van bewust zijn dat nagenoeg alle ongevallen op een of andere wijze te wijten zijn aan een menselijk falen. Zo is het eventueel onzorgvuldig sluiten van het deksel van een container een menselijke fout met soms zeer zware gevolgen.

In verband met dit hoofdstuk heb ik nog een opmerking. Er bestaat, naar verluidt, bij de exploitanten van kerncentrales een tendens om de splijtstoffen langer in de reactor te houden — achttien maanden in plaats van twaalf maanden — met als gevolg dat de bestraalde splijtstoffen gekenmerkt worden door een hogere splijtingsgraad.

Bij het transport van dergelijke meer radioactieve splijtstofbundels zal rekening moeten worden gehouden met bijkomende problemen in verband met stralingsafscherming. Elke vorm van routine of zelfgenoegzaamheid is hier dus — hoeft het nog te worden gezegd — volstrekt uit den boze.

Een volgend hoofdstuk handelt over het vervoer van splijtstoffen, in *casu* uranium en plutonium. Dat vervoer is

bijzonder risicovol omdat daarbij problemen opduiken van nationale veiligheid en van non-proliferatie van kernwapens en van het materiaal dat nodig is om die wapens te produceren.

Wij werden met het gevaar dat het transport van splijtstoffen oplevert voor de veiligheid zeer concreet geconfronteerd door de ramp met de *Mont-Louis* in augustus 1984 niet ver van de Belgische kust. Het ongeval met de Franse cargo, geladen met vaten uraniumhexafluoride, leek aanvankelijk een banaal scheepsongeluk, maar werd uiteindelijk een lelijke «naaktvertoning» van het kernenergiebeleid in België en in Europa.

De vracht van de *Mont-Louis* werd getransporteerd in gewone industriële containers die één zwakke plek vertoonden, namelijk de kraan die bedekt was met een afdekplaat van 5 millimeter. De vracht kon — en kan — bij een ongeval een gevaarlijke chemische reactie veroorzaken met water waarbij veel warmte vrijkomt en een sterk zuur wordt gevormd dat zeer toxisch is, onder meer voor de longen.

Bij de ramp met de *Mont-Louis* was het nucleaire risico van ondergeschikt belang. Dat werd door de toenmalige autoriteiten trouwens sterk beklemtoond. Dit neemt echter niet weg dat de officiële informatie op dat ogenblik ronduit slecht was en vaak ook onjuist tegenstrijdig en stuntelig.

Men heeft niet willen erkennen dat er aanzienlijke protectieemten waren bij de *Mont-Louis*. De betrokken ambtenaren en technici reageerden zeer voorzichtig, wellicht bij gebrek aan statutaire bescherming. Men had geen besluiten getrokken uit vorige ongevallen met dergelijke transporten in Frankrijk en in Denemarken. Bovendien was dat type boot niet geschikt voor dit chemisch nucleair transport. Het ongeval met de *Saint-Louis* leerde ons dat de transportroute voor onze kust ter discussie moet worden gesteld, *a fortiori* voor splijtstoftransporten die zeer gevaarlijk zijn. Daarom is het goed dat in het verslag van onze commissie aanbevelingen werden geformuleerd. Het schip was wellicht ook onderbemand.

De ramp met de *Mont-Louis* heeft ons duidelijk gemaakt dat het transportbeleid voor gevaarlijke producten grote leemten vertoont. De risico-evaluatie gebeurt enkel op het niveau van de produktie. Men spitst zich toe op de container, waarvoor een vergunning moet worden afgeleverd, maar er is geen risico-evaluatie van het traject dat het gevaarlijk produkt aflegt, noch van de cyclus die het doorloopt.

In 1985 heeft de Europese Commissie een document gepubliceerd en aan het Europees Parlement bezorgd in verband met radioactieve transporten. Dit document gaf geen antwoord op de vraag van het Europees Parlement in 1982 om speciale wegen aan te bevelen, alle nuttige gegevens bij transporten uit te wisselen, de verantwoordelijkheid van iedereen goed af te bakenen en alle problemen te onderzoeken die zouden kunnen voorkomen bij nucleair transport.

Het vervoer van uraniumhexafluoride wordt in dit rapport van de Europese Commissie echter nauwelijks besproken. Er is ook geen globale benadering van de chemische en nucleaire problemen.

Het rapport aan het Europees Parlement besloot dat «de reglementen worden nageleefd en dat hun toepassing de veiligheid verzekert» en «dat de werkelijke aard van de problemen psychologisch is en dat de media het publiek beter zouden moeten informeren».

Ik stel vast dat onze commissie betere rapporten ter zake opstelt dan de Europese Commissie.

De *Mont-Louis* heeft in elk geval aangetoond dat de veiligheidsaanpak niet neutraal is, maar al te vaak ondergeschikt wordt gemaakt aan promotie van technologie.

Enkele opmerkingen nog bij hoofdstuk 8: doorvoer en transitoverkeer per vliegtuig en in de territoriale wateren van kernmateriaal. Ik zal het me gemakkelijk maken en mezelf citeren. Ter gelegenheid van een interpellatie gehouden op 17 november 1988 door de heer Gryp, heb ik het volgende gezegd in verband met het vervoer van plutonium per vliegtuig van Frankrijk naar Japan: «Tot op heden gebeurde het vervoer per spoor en per schip waarbij een beveiliging werd ingeschakeld die onze verbeelding overtreft: militaire convooibegeleiding, detectie en

bewaking via satellieten, en dergelijke. Dat dit vervoer traag en door de veiligheidsmaatregelen bijzonder duur is, verwondert niemand.

De zorg om dergelijke transporten is volkomen gewettigd omwille van hun mogelijk strategisch belang, denk maar aan terrorisme, en van de catastrofale gevolgen van een contaminatie van milieu en bevolking bij een ongeval.

Het is vooral dit laatste dat het vervoer per vliegtuig bijzonder delicaat maakt. De gevolgen van een ongeval zijn vooraf nauwelijks in te schatten. Het gedrag van de verpakking blootgesteld aan sommige externe omstandigheden bij een ongeval is moeilijk simuleerbaar, denken wij aan een inslag op een petrochemische industrie, en bijgevolg onbekend.

Namens mijn fractie dring ik er bij de minister van Buitenlandse Zaken op aan de nodige stappen te doen bij het Internationaal Atoomenergieagentschap te Wenen om maatregelen uit te vaardigen die het vervoer van splijtstoffen en van radioactief afval per vliegtuig boven de continenten verbieden. In de Verenigde Staten geldt reeds een gelijkaardige verbodsmaatregel. Zolang dit initiatief niet tot resultaten heeft geleid, vraag ik de minister van Buitenlandse Betrekkingen er bij de minister van Verkeerswezen op aan te dringen om ons luchtruim definitief te sluiten voor dergelijke trafiek.»

Bij de behandeling van dit verslag wordt eens te meer de bewering tegengesproken als zou het Parlement geen rol van betekenis kunnen spelen in een uiterst technisch debat. Wij hebben bewezen dat het wel kan.

Bij wijze van besluit leg ik de nadruk erop dat de opwerking van bestraalde splijtstof in het kader van een coherent afvalbeheer en transportbeheer fundamenteel ter discussie moet kunnen komen. Uit het verslag van onze commissie blijkt dat bij de opwerking de meest problematische afvalcategorieën worden voortgebracht, zowel hoog, middelmatig als laag actief, die als ze op transport worden geplaatst, zeer ernstige problemen doen rijzen. Een eventuele verbreking van de commerciële contracten, gesloten met de opwerkingsfabriek van La Hague, moet dan ook worden overwogen.

Samengevat meen ik dat dit vierde rapport eens te meer heeft aangetoond, alle goede en noodzakelijke veiligheidsaanbevelingen ten spijt, dat de meest adequate veiligheidsmaatregel er nog steeds in bestaat de kernenergie geleidelijk, en dus niet te bruusk want ook dat is riskant, te verminderen om ze te vervangen door andere energiebronnen naar het voorbeeld van een hoog ontwikkeld en zeer beschaafd land, dat Zweden heet. *(Applaus.)*

M. le Président. — La parole est à M. de Wasseige.

M. de Wasseige. — Monsieur le Président, mon groupe votera sans réserve les recommandations figurant dans le rapport, que nous approuvons.

Je voudrais cependant insister sur quatre points.

Je citerai tout d'abord la surveillance, par la gendarmerie, du transport des convois soumis à cette réglementation, surveillance qui devrait certainement être plus stricte. En effet, il me paraît indispensable, d'une part, que les convois en question soient accompagnés, en permanence, et pas seulement pour une partie du trajet et, d'autre part, que le transfert d'autorité, aux frontières, ait uniquement lieu en présence de l'escorte de l'autre pays. Réciproquement, tout convoi entrant en Belgique, ne peut absolument pas rester sans surveillance, ce qui arrive, on ne peut le nier, sur l'aire de stationnement des douanes.

Par ailleurs, les gouverneurs de province étant actuellement chargés et responsables de l'application des plans de secours et d'urgence, il convient de leur donner les moyens leur permettant d'exercer ce rôle en les informant du jour, de l'heure et de l'itinéraire que suivront les convois de matières fissiles. Cela vaut également pour tous les convois soumis à autorisation spéciale.

Je tiens, en troisième lieu, à signaler que la canalisation d'effluents liquides, longue de neuf kilomètres, allant du CEN de Mol pour se jeter dans la Nethe, est en très mauvais état.

Or, elle traverse des agglomérations et des voies publiques. Il est donc urgent de la remplacer par une conduite ne suivant pas nécessairement le même itinéraire. Il serait d'ailleurs souhaitable que le trajet soit plus court, ce qui paraît d'ailleurs possible.

Il s'impose, de toute urgence et dans les délais les plus brefs, que les autorisations soient accordées et surtout que les moyens financiers soient donnés à l'ONDRAF et à sa filiale Belgoprocess pour assurer la construction de la nouvelle conduite et le démantèlement de l'ancienne. Même en faisant diligence, un délai de deux ans sera certainement nécessaire pour accomplir ce travail.

Ce travail important, il ne faut guère se faire d'illusion, est estimé à une vingtaine de millions, mais il s'agit véritablement d'une question de sécurité et l'on ne se rend pas suffisamment compte des risques encourus, à cet endroit.

Enfin, et c'est le point le plus important, le 8 décembre 1988, le Sénat a approuvé les conclusions du rapport sur la sûreté des installations nucléaires, particulièrement des centrales. Dans ce rapport figurait explicitement la création d'une agence publique pour la sécurité en matière nucléaire reprenant les fonctions des départements de la Santé publique et de l'Emploi et du Travail. Cette agence doit assurer le contrôle, voire l'absorption — point primordial, à notre avis — des organismes de contrôle agréés, en vue de posséder un outil valable de contrôle de toutes les installations nucléaires et particulièrement du transport des matières fissiles.

Cette recommandation a donc été votée, par le Sénat, il y a un peu plus d'un an. La Chambre avait d'ailleurs suggéré de suivre une voie analogue lorsqu'elle s'était préoccupée du problème de Transnuclear.

Aujourd'hui, rien n'a encore été réalisé dans ce domaine et apparemment, cela n'est pas près de se faire. En effet, le secrétaire d'Etat à l'Environnement a déclaré devant la commission d'enquête, qu'elle ne voyait pas de solution avant mai ou juin 1990.

Or, pendant tout ce temps, les contrôles exercés par les pouvoirs publics ne font que se dégrader, alors qu'ils sont de plus en plus nécessaires. Il est, en effet, urgent de renforcer la surveillance de toutes les installations nucléaires et des transports car un relâchement de la vigilance entraîne immédiatement, dans le chef des exploitants, une application quelque peu laxiste de la réglementation et des précautions en matière de sécurité. Nous attendons, dès lors, du gouvernement qu'il résolve rapidement ce problème.

Dans le même ordre d'idées, je rappelle le vote du Sénat, intervenu le 5 mai 1988, sur les plans de secours — nous avions, à cet égard, formulé des propositions très précises à la commission — et sur les réseaux de détection et de mesure de la radioactivité et des retombées éventuelles en cas d'accident, réseaux à instaurer ou à étendre puisqu'un élément existe en Région wallonne. Ce dossier est, lui aussi, au point mort et si j'en crois les déclarations faites, en commission, par le secrétaire d'Etat à l'Environnement, rien ne permet d'en espérer une évolution plus rapide.

Notre groupe insiste pour que le gouvernement prenne sans tarder les décisions qui s'imposent et mette en œuvre les mesures suggérées par le Sénat qui les avait d'ailleurs adoptées, si je ne m'abuse, à l'unanimité.

Le temps perdu rendra d'ailleurs plus compliquées et plus coûteuses la mise sur pied des réseaux et l'organisation des plans de secours. En effet, les personnes compétentes vont vers d'autres secteurs et les équipes se disloquent. La situation actuelle sera, c'est certain, plus difficile encore à rétablir, après une attente excessive.

Des mesures sérieuses doivent, dès lors, être prises en ce qui concerne ces trois domaines importants que sont l'agence publique, les plans de secours et les réseaux de détection et ce, dans le but d'éviter et, éventuellement, de faire face aux accidents éventuels. *(Applaudissements.)*

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Gryp.

De heer Gryp. — Mijnheer de Voorzitter, mijnheer de staatssecretaris, collega's, allereerst wens ik collega de Wasseige geluk met zijn zoveelste deskundig verslag en sluit ik mij in enkele kanttekeningen aan bij de uiteenzetting die hij zoëven heeft gehouden en waarin hij de vertraging aanklaagt die de regering heeft opgelopen bij het uitvoeren van de aanbevelingen die de Senaat heeft geformuleerd. Ik vraag mij dan ook af waartoe het dient jarenlang intens commissiewerk te leveren als het uitvoeren van de aanbevelingen zo lang op zich laat wachten.

*De heer Toussaint, eerste ondervoorzitter,
treedt als voorzitter op*

Ik maak ook van de gelegenheid gebruik om te betreuren dat gebroken werd met de traditie van de eerste verslagen van de onderzoekscommissie waarbij de hoorzittingen van de commissie in een stenografisch verslag werden vastgelegd, zodat de soms zeer belangrijke verklaringen van zeer belangrijke getuigen niet verloren gingen. Collega Pataer heeft in zijn uiteenzetting gesproken over verklaringen in verband met het verwerken van hoog-radioactief afval in de Pamela-installatie. Het is van zeer groot belang dat dit soort van verklaringen *in extenso* worden genoteerd en altijd opnieuw kunnen worden geraadpleegd.

Dit vierde verslag van de onderzoekscommissie inzake nucleaire veiligheid heeft de verdienste de aandacht te vestigen op de gevaarlijke chaos die nu in ons land bestaat op het gebied van het vervoer van kernmateriaal. De talrijke transporten over het druk bezet wegnnet, het overladen op spoorwegwagens, het gebrek aan toezicht bij grensovergangen, het ontbreken van een duidelijk reglement, van een meldingsplicht en van efficiënte controle zorgen ervoor dat de veiligheid van de burger in ons dichtbevolkte landje bijna bestendig in het gedrang komt, zonder dat de burger zich daarvan rekenschap geeft, omdat hij systematisch in een totale onwetendheid verkeert over de reisweg, de hoeveelheid, de aard en dus ook over het gevaar van de nucleaire transporten.

Het ongeval met de *Mont-Louis*, ook aangehaald door collega Pataer, en het ongeval met de Transnuklear-transport in Ham, waardoor het Transnuklear-schandaal in België aan het licht werd gebracht, zijn voorbeelden van dat soort risico's. Door de ongevallen op Three Mile Island en in Tsjernobyl heeft de mythe van de veiligheid van de kerncentrales een zware opdoffer gekregen, maar het grootste deel van de bevolking is er zich niet van bewust dat het gevaar van kernenergie zich niet beperkt tot de omgeving van kernparken, doch talloze keren per jaar als het ware voorbij de deur van de brave burger raast.

Als overtuigde tegenstanders van kernenergie zijn we de mening toegedaan dat het onvermijdelijke kernafval en de gebruikte splijtstof, zolang zij nog bij de noodzakelijke afbouw van de nucleaire elektriciteitsproductie worden geproduceerd, moeten blijven waar ze zijn ontstaan. Zij moeten ter plaatse, bovengronds en onder bestendige controle worden bewaard. De nucleaire afval mag volgens de groenen niet worden begraven, omdat dit zogenaamde «bergen» het afval aan iedere controle onttrekt. De gebruikte splijtstof mag niet worden heropgewerkt en moet eveneens ter plaatse en onder strenge bewaking worden bewaard.

Nucleair materiaal mag niet worden vervoerd, tenzij voor medische doeleinden of voor verantwoorde research.

De aanbevelingen en de conclusies van dit verslag stellen echter het verwijderen van radioactief afval, de berging ervan, de heropwerking en het hergebruik van de gebruikte splijtstof en het gevaarlijk transport dat ermee gepaard gaat, geenszins in vraag. Er wordt hoogstens getracht correcties aan te brengen aan een aantal zware tekortkomingen van het nucleaire transport.

Aan het principe van het vervoer zelf wordt echter niet geraakt. Dit getuigt niet van een anti-nucleaire ingesteldheid of van enig afwijzen van kernenergie.

Ann. parl. Sénat de Belgique — Session ordinaire 1989-1990
Parlem. Hand. Belgische Senaat — Gewone zitting 1989-1990

Collega Pataer heeft het daarnet goed geformuleerd, toen hij sprak van «het promoten» van een bepaalde technologie, die wij trouwens een onveilige en gevaarlijke technologie noemen.

Het doet mij genoegen dat de heer Pataer, bij het einde van zijn betoog pleitte voor de geleidelijke afbouw van de kernenergie. Daaruit durf ik afleiden dat wij, na het energiedebat, bij de bespreking van ons wetsvoorstel voor de afbouw van de kernenergie, op enige steun van de SP kunnen rekenen.

De heer Seeuws. — U mag niet doen alsof er niets is gebeurd voor de wijziging van het energiebeleid. U kan niet zeggen dat deze regering en de partijen door wie ze wordt gesteund geen belangrijke zwenking in het energiebeleid hebben veroorzaakt. U moet de zaken niet op hun kop zetten. U moet zich wenden tot de vorige regering.

De heer Gryp. — U moet toch toegeven, mijnheer Seeuws, dat de huidige beslissing aangaande een achtste kerncentrale geen beslissing is voor de afbouw van de kernenergie, maar slechts een voorlopig uitstel.

Ik herhaal dat de heer Pataer hier een pleidooi heeft gehouden voor de geleidelijke, doch trage afbouw van de kernenergie. Ik hoop op de steun van de SP voor ons wetsvoorstel.

De heer Seeuws. — De SP heeft ook een wetsvoorstel.

De heer Gryp. — Er wordt dus enkel getracht één van de gevaarlijke aspecten een beetje veiliger te laten verlopen. Dit is voor de groenen ruim onvoldoende en dus onaanvaardbaar.

Wij zullen tegen deze aanbevelingen stemmen.

De heer de Wasseige zal het mij hopelijk vergeven dat ik erop wijst dat er nooit unanimiteit was tijdens de Tsjernobyl-besprekingen in de openbare vergaderingen. De groenen hebben immers, om evidente redenen, tegen alle aanbevelingen gestemd. Doordat de groenen in de commissie geen stemrecht hebben was de unanimiteit daar echter wel verzekerd.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om enige commentaar te leveren bij een merkwaardig bericht dat verschenen is in de *Financieel Economische Tijd* van 14 december 1989 met de titel «Ook plutoniumbrandstof in onze kerncentrales?». De kern van dit artikel is dat de Belgische elektriciteitsproducenten overwegen om de plutoniumhoudende brandstof Mox, een mengsel van plutonium en uraniumoxyde, te gebruiken. Het uitermate giftige plutonium wordt ook in onze PWR-centrales in Doel en Tihange geproduceerd. Het is aanwezig in de gebruikte splijtstof die geregeld langs de weg of langs het spoor vervoerd wordt naar de heropwerkingsfabriek in La Hague.

Een merkwaardige passage in het artikel luidt: «Ook onze PWR-centrales in Doel en Tihange produceren plutonium. Het plutonium wordt in het Franse La Hague tijdens de opwerking uit de bestraalde brandstof gehaald. De Belgische elektriciteitsproducenten krijgen nadien wel hun heropgewerkte brandstof en het afval terug, maar niet het plutonium. De Fransen vinden terugzending ervan naar de klanten te gevaarlijk. Meegenomen was dat de Franse *force de frappe* plutonium goed kon gebruiken voor heraanmaken van atoombomben. Hoefte dat nu niet meer, gezien de ontspanning in Oost-Europa, en wil Parijs voortaan ook af van dat plutonium?»

Deze passage is om twee redenen merkwaardig. Ten eerste, blijkt hieruit dat de Belgische gebruikte splijtstof, althans het plutonium eruit, is aangewend door de Franse *force de frappe*. Dit is een flagrante schending van het non-proliferatieverdrag, dat weliswaar niet door Frankrijk, maar wel door België is ondertekend.

Ten tweede wordt hierin bevestigd dat het vervoer van plutonium te gevaarlijk is. Dit zet ons hiervoor aangehaald standpunt nog meer kracht bij. In dit verband verwijs ik, zoals ook collega Pataer daarnet trouwens, naar mijn interpellatie van 17 november

1988 over het overvliegen van plutonium naar Japan over Europees en Belgisch grondgebied.

Volgens de nieuwste ontwikkeling in deze zaak heeft men voorlopig afgezien van deze vluchten wegens het gevaar ervan en wegens de onmogelijkheid om containers te ontwerpen die aan eventuele schokken bij een luchtvaartongeval kunnen weerstaan. Het verdrag tussen de Verenigde Staten en Japan werd herzien en men wil nu die enorme hoeveelheid plutonium, namelijk 250 kilogram, over zee vervoeren. Ook hier rijzen echter onoverkomelijke hindernissen. In Japan wordt immers op het ogenblik een grote polemiek gevoerd in het Japanse Parlement, omdat de Japanse zeemacht op basis van een artikel uit de Grondwet die na de tweede wereldoorlog werd opgesteld, de territoriale wateren niet mag verlaten. Er is dus een enorm probleem voor de begeleiding van dergelijke transporten over zee.

Nochtans overweegt men om binnenkort dit uitzonderlijk gevaarlijk materiaal langs het spoor en langs de weg van Frankrijk naar onze kerncentrales te vervoeren.

Mijnheer de staatssecretaris, ik wil van de gelegenheid gebruik maken om langs deze weg een oproep te doen tot de regering om in geen geval toe te laten dat de Belgische kerncentrales Mox-brandstof gebruiken en om te verbieden dat plutonumsplijstof binnen onze grenzen wordt vervoerd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Aerts.

De heer Aerts. — Mijnheer de Voorzitter, het verslag bevat bijzonder interessante documentatie. De rapporteurs verdienen alle lof voor de beknoptheid waarmee zij toch grondig verslag hebben uitgebracht over een hele lange reeks vergaderingen, in verband met een technische materie.

Het verslag werd met veel zorg geschreven. De commissie heeft zich geen enkele moeite gespaard. Zij heeft de nodige verplaatsingen gedaan en hoorzittingen georganiseerd. Het is een voorbeeld van goed parlementair werk. Ze heeft haar opdracht, die bestond uit het geven van informatie en het berichten van onderzoek, voorbeeldig vervuld.

Het eerste verslag over de werkzaamheden ging over de weerslag van de gevolgen van de ramp in Tsjernobyl. Het tweede handelde over de netten van detectie, de meting van de radioactiviteit en de noodplannen. Het derde betrof de veiligheid in de kerncentrales. Het verslag dat wij nu bespreken gaat over het vervoer van splijstoffen en andere radioactieve producten. Binnenkort zal een vijfde verslag worden afgeleverd houdende de problematiek van de radioactieve afval en van de gebruikte splijstof.

Mijnheer de Voorzitter, ik wil bij het verslag, meer bepaald bij het hoofdstuk waar gehandeld wordt over de administratie en de controle, een opmerking maken. Uit het onderzoek blijkt dat er indertijd, toen er in België, dat kunnen wij lezen in de bijlagen bij het verslag, een wet werd opgesteld en instellingen werden gecreëerd, geen enkele flagrante conceptiefout werd gemaakt. Het strekt al degenen tot eer die van in de vroege jaren zestig met deze problematiek zijn geconfronteerd en er verantwoordelijkheid voor dragen, dat zij deze materie met de nodige ernst en deskundigheid hebben behandeld.

De rapporteur heeft aangehaald dat de internationale melding van het vervoer van kernmateriaal zou kunnen worden verbeterd. Daarmede ben ik het eens. Er moet op dit vlak internationaal een structuur tot stand komen die reikt tot ver over de grenzen van de Europese Gemeenschap. Er is een conventie van Wenen over de *early warning* wanneer er een ongeval gebeurt, maar ook voor de dagelijkse gang van zaken moet er een betere regeling zijn die geen geheimdoenerij inhoudt. De transporten van kernmateriaal moeten worden aangekondigd zodat de nodige controles kunnen worden uitgevoerd.

Vooraf met het oog op de toekomst zou er een herschikking van de vergunningen kunnen gebeuren. Het is soms moeilijk uit te maken wie wat vervoert en in welke omstandigheden. De verbeteringen die de commissie voorstelt, hebben eigenlijk te maken met het niet-nakomen van vroegere aanbevelingen. Zo

had NIRAS dat door de programmawet van 1980 werd opgericht vijf à zes jaar nodig om van de grond te komen. Door allerlei omstandigheden ging er onnoemelijk veel tijd verloren en evenveel kansen om ervaring op te doen. NIRAS is nu al drie à vier jaar aan de slag, maar verbeteringen zijn nog mogelijk om het rendement op te drijven.

In 1970 werd binnen het ministerie van Justitie de dienst voor nucleaire veiligheid gecreëerd. Op dat ogenblik waren er in ons land nog geen kerncentrales en was er nauwelijks sprake van kerntransport. De opdrachten van deze dienst zijn thans zodanig toegenomen dat wij deze dienst dringend moeten uitbouwen. Het personeelskader waarin destijds was voorzien is momenteel totaal onvoldoende.

De dienst voor de bescherming tegen ioniserende stralen bij het ministerie van Volksgezondheid heeft een kruisweg gekend en is ook nooit helemaal bemand geweest. Bij de oprichting werden deskundigen van buitenuit aangetrokken, maar deze benoemingen zijn gecontesteerd. Zelfs de Raad van State is er aan te pas gekomen. De beste elementen hebben de dienst verlaten. Wat een goede dienst had moeten worden, laat nog veel te wensen over. En er zullen nog vele verbeteringen nodig zijn opdat deze dienst aan de oorspronkelijke bedoelingen beantwoordt.

De dienst van de technische veiligheid van de kerninstallaties is misschien nog de beste van de drie. Deze dienst heeft het wel gemakkelijker omwille van het technisch karakter van zijn activiteiten en omdat zijn actiepunten meer lokaliseerbaar zijn.

Het voorstel tot oprichting van een bureau voor veiligheid inzake kernenergie dat in de commissie tot uiting kwam, moet ons dus zeker niet verwonderen. Het is haast een SOS-kreet. Wij zouden kunnen zeggen dat het schip wel een vaandeel heeft, maar dat de lading nog niet bepaald is. En ook de regering heeft, zoals de rapporteur in eigen naam zei, ter zake nog geen enkel initiatief genomen.

Mijnheer de Voorzitter, mijn fractie zal deze aanbevelingen eenparig goedkeuren omdat ze van zoveel gezond verstand getuigen dat niemand zou begrijpen dat men ze niet onderschrijft.

Het tweede deel van mijn betoog handelt over het lot dat deze aanbevelingen wordt voorbehouden, een element dat de rapporteur ook al heeft aangehaald. Bestaat er een politieke wil om ze te realiseren?

Ik stel vast dat alleen de staatssecretaris voor Energie hier aanwezig is; in feite is hij echter de minst betrokken persoon in deze materie. Hij heeft ter zake het minst in te brengen. Vandaag had uit de regering een verantwoordelijke voor Leefmilieu, voor Binnenlandse Zaken, voor Volksgezondheid en zelfs voor Financiën aanwezig moeten zijn. Ik durf niet veronderstellen dat het hier gaat om een gebrek aan belangstelling, want dat is haast niet denkbaar. Wellicht heeft het te maken met een gebrek aan financiële middelen, maar dat zou niet mogen.

Het eerste rapport van 1985-1986 betreffende netten van detectie en meting werd opgesteld onmiddellijk na het ongeluk in Tsjernobyl. Wij zijn nu vier jaar later en er is nog geen enkel tastbaar resultaat. Collega de Wasseige verklaarde hier weliswaar dat er in Wallonië een kleine poging gedaan werd, maar ik zie geen groot verschil met wat vroeger werd gedaan. Aan de voet van de kerncentrales werd een weide aangelegd. Er werden enkele koeien gekocht die men daar liet grazen. De geproduceerde melk werd onderzocht op de radioactiviteit. Het systeem dat in Wallonië wordt toegepast, is niet veel beter. De mensen zullen reeds lang getroffen zijn door radioactieve stralingen en wellicht reeds gestorven zijn alvorens wetenschappelijk het gevaar wordt vastgesteld.

Ikzelf had in 1983-1984 de gelegenheid een detectieplan uit te werken voor heel het grondgebied. Dat plan heette Telerad — teledetectie door radar — en werd destijds te duur bevonden. Het kostte ongeveer 400 miljoen. Thans is er van mijn of een gelijkaardig initiatief dat een oplossing biedt voor het probleem, geen sprake meer.

De bijzondere commissie heeft ook resoluties voorgesteld over noodplannen. Ik ben er niet zo zeker van dat die noodplannen bestaan. Indien ze ergens in een kist met een etiketje « Noodplan-

nen» zijn opgeborgen, rijzen er toch vragen over de inhoud ervan. Noodplannen kunnen immers geen statisch geheel zijn, zij moeten een dynamisch instrument zijn dat iedere dag moet worden aangepast aan de opduikende problemen.

De heer Pataer verklaarde dat door de werkzaamheden van de commissie en het verslag dat wordt opgemaakt, wordt bewezen dat wij een rol spelen in het geheel. Ik heb toch twijfels over die rol in de politieke uitvoering van wat wordt voorgesteld. Misschien kunnen wij de commissie, omwille van haar werkzaamheden, voordragen voor een of andere wetenschappelijke of humanitaire prijs. Dat zal echter nooit de bedoeling zijn geweest bij haar oprichting.

Ons leefmilieu wordt nochtans ernstig bedreigd door allerlei elementen. Er zijn de natuurelementen, die wij enkel kunnen registreren en remediëren. Ons leefmilieu wordt echter ook bedreigd door heel wat economische activiteiten waar we wel wat kunnen aan doen. Het gaat hier vaak over zintuiglijk waarneembare voorvallen waardoor wij getroffen worden en die een schokkeffect veroorzaken dat de mensen tot bezinning en rede brengt. Het stralingsgevaar is echter niet waarneembaar. Men wordt erdoor getroffen en sterft vaak zonder dat men beseft dat er iets is misgelopen.

Ik heb niet veel bezwaren tegen de produktie van kernenergie als dusdanig. De draagkracht van onze bevolking laat een verdere evolutie van de produktie van kernenergie echter niet toe. De mensen zijn bang van deze energiebron omdat eventuele ongevallen dramatische gevolgen hebben. Ik blijf erbij dat kernenergie een vrij veilige energiebron is. Er kan vanzelfsprekend steeds iets mislopen. Daarom moeten ook de maatregelen die in de vorige rapporten werden gesuggereerd, dringend worden genomen.

Het grootste probleem is dat men nog steeds geen bevredigende oplossing heeft gevonden voor de afvalverwerking. Daar moeten wij voortdurend de aandacht op vestigen. Na Three Mile Island en na Tsjernobyl zou alles veranderen. Drie jaar later stellen wij echter vast dat er niet zoveel veranderd is. De menselijke geest heeft het voordeel te kunnen vergeten. In deze materie is dit echter ons noodlot. Wanneer eenmaal het gevaar geweken is, zetten wij de bezinning niet verder die moet leiden tot beslissingen om het probleem te helpen oplossen.

Ik ben niet geneigd mee te spelen in het scenario dat wordt opgevoerd telkens wanneer iets misloopt. Vandaag werd de *Mont-Louis* weer ten tonele gevoerd. Er is niets gebeurd met de *Mont-Louis* omdat er eenvoudigweg niets kon gebeuren. Ik heb indertijd geweigerd mee te heulen met degenen die beweerden dat de situatie gevaarlijk was. De situatie was helemaal niet gevaarlijk. Beleidsmensen moeten de bevolking kunnen geruststellen op basis van objectieve voorlichting.

Ik wil mijn uiteenzetting beëindigen met een oproep aan degenen die ter zake iets kunnen doen. Wij moeten erop aandringen dat maatregelen worden genomen, niet aan de hand van slogans of door de bevolking schrik aan te jagen, maar wel in de overtuiging dat wij in deze materie nog een lange weg moeten afleggen. Wij moeten daarvoor ijveren. Ik verzoek de staatssecretaris de regering mede te delen dat de Senaat niet gelukkig is met haar passieve houding ter zake.

Bij de bespreking van de begroting heb ik erop gewezen dat wij in ons land geen geld hebben om aan politiek te doen. De problematiek die wij hier behandelen bewijst dit eens te meer.

Mijnheer de Voorzitter, ik ben begonnen te zeggen dat de commissie goed werk heeft gedaan en een ernstige bijdrage heeft geleverd tot het verhogen van onze veiligheid. Het is niet denkbeeldig dat de commissieleden ontgoocheld zijn en ontmoedigd worden bij de vaststelling dat na vier jaar nog niet het minste gevolg werd gegeven aan de nuttige, behartenswaardige en noodzakelijke voorstellen die zij hebben gedaan. Wij moeten de nodige middelen vinden om het afvalprobleem dat met de produktie van kernenergie samenhangt, op te lossen. Wij moeten ook kunnen beschikken over de nodige middelen om de weerslag van een kernramp waar ook ter wereld te kunnen registreren, de bevolking voor te lichten en te beschermen en haar op die manier te kunnen geruststellen. Dan alleen hebben

wij goed werk verricht. Het antwoord in verband met de uitvoering moet door de regering worden gegeven.

Mijnheer de staatssecretaris, wij maken u geen verwijt, u bent ter zake niet de eerste verantwoordelijke. Wij vragen u echter deze boodschap zonder verwijl over te brengen aan uw collega's, zij is meer dan dringend. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Geeraerts.

De heer Geeraerts. — Mijnheer de Voorzitter, ik wil eerst mijn tevredenheid uitspreken over de manier van werken in de commissie, waar in een constructieve en open geest wordt gestreefd naar het verzamelen van zoveel mogelijk informatie die nuttig kan zijn voor de politieke standpuntbepalingen in een dossier dat toch wel als technisch zeer ingewikkeld kan worden omschreven. Het is daarom ook bijzonder nuttig dat een aantal parlementsleden zich op deze manier kennis eigen maken die voor het uitvaardigen van realistische en degelijke beleidsmaatregelen noodzakelijk is.

De heer Swaen treedt opnieuw als voorzitter op

Dit vierde rapport in de reeks geeft weer, net zoals de vorige, een uitstekend overzicht van de behandelde problematiek, van de onvolkomenheden in de wetgeving en ook van de praktijk. Ik hoop dat de beleidsmakers in de toekomst rekening zullen houden met de vele aanbevelingen in dit rapport, dat gegroeid is uit talrijke vergaderingen, hoorzittingen en bezoeken.

In het algemeen ben ik het eens met de aanbevelingen gestipuleerd in het verslag. Toch kan ik niet nalaten hier en daar een eigen accent te leggen.

In het verleden was de behandelde problematiek vaak het onderwerp van verhitte discussies, van betogingen en van boycotacties. Denk maar aan de betogingen tegen treinen met radioactief afval die op weg waren naar Zeebrugge met de bedoeling de vracht naar de golf van Biscaye te verscheppen en daar te dumpen in de oceaan.

Veel burgemeesters hebben zich in het verleden verzet tegen het transport van radioactieve produkten doorheen hun gemeente. Soms maakten dergelijke maatregelen deel uit van een algemene actie in het kader van kernvrije gemeenten. Ondanks al deze heibel gebeuren er nog steeds transporten van radioactieve stoffen doorheen vele gemeenten in ons land en dat zal wellicht nog gedurende lange tijd zo zijn. De hoofdvraag is trouwens niet of dergelijke transporten door de gemeenten mogen komen of niet, maar wel of deze transporten op een veilige manier gebeuren.

De gemeentelijke bevoegdheid komt vooral te berde wanneer er zich een ongeval zou voordoen, waarbij de plaatselijke politiediensten of andere organisaties ter hulp worden geroepen. Daarom moeten alle gemeentebesturen en ook de provinciale overheden op de hoogte zijn van alle noodmaatregelen ingeval er zich iets onvoorziens zou voordoen. Ter zake kan er nog veel nuttig werk worden verricht. Melding vooraf van bepaalde transporten is minder belangrijk, en soms kan dit de veiligheid zelfs negatief beïnvloeden, zeker wanneer het gaat over produkten die voor terroristen enige waarde kunnen hebben. In zulke gevallen kan de discretie niet groot genoeg zijn. Voor de goede werking van de noodplannen hoeft de melding van een transport niet vooraf te gebeuren. De goede werking van een noodplan houdt immers net in dat men, ingeval zich iets onvoorziens voordoet, meteen met de beste middelen kan ingrijpen. Indien een noodplan enkel functioneert omdat men vooraf wist dat er iets gaande was, dan is dat voor mij geen goed noodplan. Ik hoop dat de informatie aan burgemeesters en gouverneurs in de toekomst op deze basis zal gebeuren.

Een belangrijke eis blijft in elk geval het bestaan en het inoefenen van betere noodplannen op diverse niveaus.

Wat de organisatie van het transport van radioactief afval betreft, wil ik terloops toch even wijzen op enige ingewikkeldheid. De organisatie van alle transporten gebeurt door NIRAS, dat een staatsinstelling is. NIRAS doet echter zelf geen

transporten maar geeft opdrachten aan Transnubel, dat een dochteronderneming is van Belgonucleaire en Transnucleaire-France. Belgonucleaire op zijn beurt is een dochteronderneming van het SCK en van de elektriciteitsbedrijven, elk voor 50 pct. Het SCK op zijn beurt hangt af van de Belgische Staat.

Transnubel ontvangt de opdracht, maar handelt ze niet altijd zelf af omdat ook onderaannemers mogelijk zijn. Het is voor mij niet altijd duidelijk wie de vervoerder en vergunninghouder is en wie de verantwoordelijke vergunninghouder is, want zowel de vervoerder als de onderaannemer moeten een vergunning bezitten. Toch blijft de vervoerder, die in werkelijkheid geen vervoerder is, de uiteindelijke verantwoordelijke. Juridisch zal één en ander wel kloppen, maar blinken van duidelijkheid doet deze situatie toch niet.

Wat de onderaannemers betreft, wordt in de praktijk soms vastgesteld dat de regels niet altijd zo strikt gevolgd worden, wat bij sommige afvalproducenten de wenkbrauwen doet fronsen. Men krijgt van NIRAS uitstekende en uitgebreide richtlijnen; de producent moet daaraan te voldoen maar de onderaannemer van Transnubel kijkt niet altijd zo nauw. Op dat vlak moet zeker nog één en ander worden bijgewerkt.

Aansluitend hierbij ben ik het eens met paragraaf 5 op bladzijde 12, waarin gesteld wordt dat er een reorganisatie moet komen van de ophaling van afval bij de kleine producenten. Efficiënter en goedkoper ophalen zal de adequate afvoer van de kleinere hoeveelheden radioactief afval bevorderen. Men moet beletten dat de producenten andere wegen zoeken.

NIRAS moet initiatieven ontwikkelen. Nog in verband met radioactief afval ben ik het volkomen eens met de aanbeveling nummer 1 op bladzijde 11, namelijk dat geen enkele soort radioactief afval mag ontsnappen aan de controle van NIRAS, zelfs niet indien het om kleine hoeveelheden gaat.

Ik vraag mij af of deze aanbeveling in de praktijk zal worden gevolgd en ook zal gelden voor sommige soorten radioactief afval die als vloeistof via lozing in beken verdwijnen. Ik ken een bedrijf dat ten minste 370 Gigabequerel per jaar loost in een waterloop. Moet dit niet worden beschouwd als radioactief afval? Momenteel bemoeit NIRAS zich daar niet mee. Iets dergelijks kan voor andere afvalproducenten een precedent vormen. In plaats van hun radioactief afval onder controle van NIRAS te laten afvoeren, kunnen zij het ook in de riool gooien en dan wordt het niet meer beschouwd als radioactief afval dat door NIRAS moet worden getransporteerd. Zo simpel is dat! Ik zal deze aanbeveling in de toekomst in elk geval van dichtbij volgen en nagaan of de overheid initiatieven neemt voor de praktische uitvoering ervan.

Tot slot nog een woordje over het vergunningensysteem. Dit is inderdaad te ingewikkeld en te tijdrovend. Om werkzaam te zijn moeten er eenvoudige administratieve procedures komen.

Mijn beschouwingen mogen niet de positieve indruk over het rapport wegnemen en ik wil daarom besluiten met gelukwensen aan de rapporteurs die van dit vierde rapport een degelijk en bruikbaar werkstuk hebben gemaakt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Seeuws.

De heer Seeuws. — Mijnheer de Voorzitter, het kernongeval te Tsjernobyl vond plaats op 26 april 1986. Bijna vier jaar na de feiten blijft deze gebeurtenis diep in het geheugen gegrift van de publieke opinie. Volgens een recente opiniepeiling, gehouden naar aanleiding van de jaarwisseling, wordt het Tsjernobyl-ongeval aangezien als de vierde belangrijkste gebeurtenis van het voorbije decennium.

Thema's die voor de politici een hoge prioriteit hebben, zoals het abortusdebat, de staatshervorming of de openbare schuldenlast, worden door de kernramp van Tsjernobyl naar het achterplan verdrongen.

Ondanks de enorme inspanningen die tot nu toe door de Sovjetautoriteiten werden geleverd om de gevolgen van deze milieucatastrofe in te dijken, is de situatie rondom de ongelukscentrale nog steeds bijzonder ernstig.

Het is nuttig om de voorstanders van een uitbouw van het kernenergiepark geregeld aan deze feiten te herinneren.

Bovenop de onheilspellende berichten over de toestand rondom Tsjernobyl komt uit de hoogste wetenschappelijke kringen de bevestiging van het vermoeden dat de schadelijkheid van blootstelling aan radioactieve straling onderschat is.

Uitgebreide wetenschappelijke evaluaties van de gezondheidstoestand van de overlevenden van Hiroshima en Nagasaki hebben aan het licht gebracht dat de kanker gevoeligheid van sommige organen met een factor van 3 à 5 werd onderschat. De veiligheidsautoriteiten moeten hieruit conclusies trekken en hun richtlijnen verscherpen.

De Sovjetunie heeft aan het Internationaal Agentschap voor atoomenergie te Wenen voorgesteld te Tsjernobyl een internationaal researchcentrum uit te bouwen. Ons land moet deze oproep positief beantwoorden en deelnemen aan de internationale conferentie hierover die in februari zal plaatsvinden.

Het vorig verslag van de Tsjernobyl-commissie handelde over de veiligheid van de Belgische kerncentrales. Het werd door de Senaat in plenaire vergadering goedgekeurd op 8 december 1988. Reeds de dag daarna heeft de regering de uiterst belangrijke beslissing genomen om Doel-5 niet te bouwen. Dit betekende een keerpunt in het nucleair beleid van ons land, en dat mag niet worden onderschat.

Mijnheer Gryp, het was niet zo gemakkelijk om deze beslissing te nemen en ik kan me voorstellen dat de vorige regering ze niet zou hebben genomen.

De bevolking mag en moet weten dat vooral dank zij onze eensgezinde houding de elektriciteitslobby haar zin niet heeft gekregen. De verdere nuclearisering van ons land is gestopt. Volgens de SP, kan langzaam aan de afbouw ervan worden begonnen.

Men zal zich herinneren dat de Senaat van oordeel was dat de oprichting van een nieuwe kerncentrale op minder dan 30 km van een grote stad of agglomeratie niet wenselijk was. Het niet-bouwen van Doel-5 is volstrekt in overeenstemming met deze aanbeveling, want Doel ligt in vogelvlucht op 16 km van de kathedraal van Antwerpen.

Een tweede belangrijke aanbeveling uit het vorig verslag van de Tsjernobyl-commissie is de oprichting van een openbare instelling die belast wordt met de controle van de kerninstallaties. Ook deze aanbeveling werd door de regering in principe overgenomen in haar beslissing van 9 december 1988.

In de interkabinettenwerkgroep die zich met de concretisering van deze beslissing bezighoudt, liggen diverse voorstellen ter tafel, waaronder een gedetailleerd ontwerp van de SP. De SP-fractie spreekt de hoop uit dat er vanaf nu vaart komt in de werkzaamheden van de interkabinettenwerkgroep, opdat deze spoedig uitmonden in concrete regeringsinitiatieven.

De Tsjernobyl-commissie heeft in haar voorgaande verslagen op verscheidene domeinen tal van precieze aanbevelingen gedaan in verband met de nucleaire veiligheid. Ook de heer Aerts heeft daarop gewezen. Het lijkt ons nuttig dat binnenkort een stand van zaken wordt opgemaakt om na te gaan hoever de realisatie van de aanbevelingen is gevorderd.

Het afgelopen jaar was er wat minder interesse voor de werking van de Tsjernobyl-commissie. Nochtans heeft zij uiterst belangrijk werk geleverd en heeft zij nog even belangrijk werk voor de boeg. Een diepgaande evaluatie van het kernafvalbeleid in al zijn aspecten zijn we reeds lang aan de bevolking verschuldigd.

De problematiek van de berging van het nucleair afval is dé grote ecologische uitdaging van deze tijd, ook en vooral in België.

Ook daarover zal de commissie Tsjernobyl binnenkort een uitermate belangrijk rapport bij de Senaat kunnen indienen met een reeks aanbevelingen voor de regering.

Het is echter niet omdat de huidige regering een ander energiebeleid heeft ingezet, dat een vermindering van het nucleair aandeel tot doel heeft, waarvoor we haar trouwens

feliciteren, dat alle problemen voor de toekomst een oplossing hebben gekregen.

De veroudering van de bestaande kerncentrales, de geleidelijke afbraak ervan en de nog steeds groeiende berg licht en zwaar bestraalde nucleaire afval zal ons nog voor honderden, zoniet duizenden jaren kopzorgen geven.

Wij zijn dan ook van oordeel dat de commissie-Tsjernobyl haar onvervangbare taak verder moet kunnen zetten en als het ware moet worden geherwaardeerd teneinde, over de opeenvolgende regeringen heen, systematisch de uitvoering van de beleidsbeslissingen na te gaan en nieuwe beleidsvoorstellen voor de uitvoerende macht te formuleren.

Zoals ik vroeger reeds zegde hebben we niet het recht om ons nageslacht met een onbetaalbare en niet opgeloste, voor de volksgezondheid schadelijke erfenis op te zadelen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Ik stel de vergadering voor deze bespreking te onderbreken.

Je propose au Sénat d'interrompre, ici, cette discussion. (*Assentiment.*)

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

M. le Président. — Mesdames, messieurs, le Sénat ne se réunira pas en séance publique la semaine prochaine.

Par ailleurs, en ce qui concerne la problématique de la politique de l'immigration, nous sommes actuellement en pourparlers avec le gouvernement et la Chambre des représentants pour examiner la forme que prendra le débat.

Je vous propose de confier à la commission du Travail parlementaire, qui se réunira demain, le soin de présenter une proposition concrète en la matière. (*Assentiment.*)

De Senaat voert op het ogenblik besprekingen met de regering en met de Kamer van volksvertegenwoordigers over de wijze waarop wij het best de nota in verband met de migranten kunnen behandelen. Daarom stel ik voor dat de Senaat voor deze aangelegenheid vertrouwen schenkt aan de commissie voor de parlementaire werkzaamheden.

Le Sénat est-il d'accord ?

Is de Senaat het hiermee eens ? (*Instemming.*)

Il en sera donc ainsi.

Dan is hiertoe besloten.

ONTWERP VAN WET TOT VERLAGING VAN DE LEEFTIJD VAN BURGERLIJKE MEERDERJARIGHEID TOT ACHTTIEN JAAR

Stemming

PROJET DE LOI ABAISSANT A DIX-HUIT ANS L'ÂGE DE LA MAJORITÉ CIVILE

Vote

De Voorzitter. — Wij moeten ons nu uitspreken over het geheel van het ontwerp van wet tot verlaging van de leeftijd van burgerlijke meerderjarigheid tot achttien jaar.

Nous devons nous prononcer maintenant sur l'ensemble du projet de loi abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile.

La parole est à M. Vaes pour une explication de vote.

M. Vaes. — Monsieur le Président, le parti Ecolo se réjouit de pouvoir voter aujourd'hui cet important projet de loi, auquel il a d'ailleurs voulu collaborer activement. En fait, nous voulions

aller plus loin en proposant un développement graduel de la responsabilité des jeunes avant dix-huit ans, mais nous n'avons pas voulu entraver le cheminement de ce projet de loi, et nous nous attellerons à cette tâche plus tard.

Le projet concrétise et consolide une option de société importante à nos yeux : baser la dynamique sociale et le développement des personnes sur les responsabilités et les initiatives qu'elles peuvent et veulent assurer, plutôt que sur l'obéissance ou la dépendance. Les jeunes Belges sont enfin égaux en droit avec les autres jeunes Européens.

Il fallait néanmoins rappeler, comme l'a fait le Conseil de la jeunesse, que les moyens et les informations dont disposent les jeunes doivent augmenter, de sorte qu'ils puissent prendre les responsabilités qu'on leur confie maintenant — à raison — plus tôt. Il faut donc revoir l'enseignement, de même que le système d'accueil des jeunes en difficulté. Nous travaillerons en ce sens, tant en Communauté flamande qu'en Communauté française.

Nous rappelons enfin que nous sommes conscients de ce que, dans certaines régions, de nombreux jeunes concernés par le projet font encore partie, par leur origine, de groupes sociaux étrangers auxquels, globalement, la Belgique n'a pas encore reconnu certains droits légitimes et fondamentaux de citoyenneté.

Nous tenons à progresser dans cette reconnaissance civile et humaine de la dignité et de la capacité des étrangers habitant aujourd'hui notre pays. C'est la tâche qui nous attend maintenant, afin que l'émancipation nouvelle que nous votons aujourd'hui soit réelle, globale et profonde pour tous.

C'est dans cette espérance que nous voterons en faveur du projet de loi abaissant à dix-huit ans l'âge de la majorité civile. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Nous passons au vote.

We gaan over tot de stemming.

— Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet in zijn geheel.

145 membres sont présents.

145 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont pris part au vote :

Aan de stemming hebben deelgenomen :

M. Adriaensens, Mme Aelvoet, MM. Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bock, Bockstal, Boël, Borin, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgeois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Clerdent, Collignon, Cooreman, Crucke, Mme Dardenne, MM. De Backer, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, Declerck, Decléty, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Duquesne, Egelmeers, Evers, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Henneuse, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hofman, Holsbeke, Hotyat, Houssa, Janzegers, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Mme Nélis, MM. Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque,

Pataer, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Pouillet, Saulmont, Schellens, Seeuws, Simonet, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Tous-saint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Van den Broeck, Vanderborght, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Van Thillo, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaelen.

PROPOSITION DE LOI COMPLÉTANT L'ARTICLE 507,
DEUXIÈME ALINÉA, DU CODE PENAL

Vote

VOORSTEL VAN WET TOT AANVULLING VAN
ARTIKEL 507, TWEEDE LID, VAN HET STRAFWETBOEK

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'ensemble de la proposition de loi complétant l'article 507, deuxième alinéa, du Code pénal.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het voorstel van wet tot aanvulling van artikel 507, tweede lid, van het Strafwetboek.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

145 membres sont présents.

145 leden zijn aanwezig.

Tous votent oui.

Allen stemmen ja.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont pris part au vote:

Aan de stemming hebben deelgenomen:

M. Adriaenssens, Mme Aelvoet, MM. Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bock, Bockstal, Boël, Borin, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Clerdent, Collignon, Cooreman, Crucke, Mme Dardenne, MM. De Backer, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, Declerck, Decléry, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loor, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Duquesne, Egelmeers, Evers, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Mme Harnie, MM. Hasquin, Henneuse, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hofman, Holsbeke, Hotyat, Houssa, Janzegers, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Mme Nélis, MM. Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Pouillet, Saulmont, Schellens, Seeuws, Simonet, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-

Ceulemans, MM. Van den Broeck, Vanderborght, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Van Thillo, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaelen.

M. le Président. — Par suite de l'adoption de cette proposition de loi, la seconde proposition jointe à la discussion est sans objet.

Ten gevolge van de aanneming van dit voorstel van wet, dat aan de bespreking was toegevoegd, vervalt het tweede voorstel.

PROJET DE LOI AJUSTANT LE BUDGET DES PENSIONS
DE L'ANNEE BUDGETAIRE 1989

Vote

ONTWERP VAN WET HOUDENDE AANPASSING VAN DE
BEGROTING VAN PENSIOENEN VAN HET BEGROTINGSJAAR 1989

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'ensemble du projet de loi ajustant le budget des Pensions de l'année budgétaire 1989.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet houdende aanpassing van de begroting van Pensioenen van het begrotingsjaar 1989.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

146 membres sont présents.

146 leden zijn aanwezig.

108 votent oui.

108 stemmen ja.

38 votent non.

38 stemmen neen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui:

Ja hebben gestemd:

MM. Adriaenssens, Aerts, Antoine, Appeltans, Arts, Baert, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bockstal, Borin, Borremans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Collignon, Cooreman, Crucke, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loor, Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Egelmeers, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Henneuse, Hofman, Holsbeke, Hotyat, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, S. Moureaux, Mouton, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, Paque, Pataer, Peeters, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Schellens, Seeuws, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, M. Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Vanderborght, Van Eetvelt,

Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Ont voté non:

Neen hebben gestemd:

Mme Aelvoet, MM. Anthuenis, Aubecq, Barzin, Bascour, Bock, Boël, Bosmans, Clerdent, Mme Dardenne, MM. De Backer, Declerck, Decléry, de Clippele, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Désir, Desmedt, Duquesne, Evers, Gryp, Mme Harnie, M. Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Houssa, Janzegers, Monfils, Mme Nélis, MM. Noerens, Pede, Peetermans, Petitjean, Saulmont, Simonet, Vaes, Van den Broeck, Vandermarliere, Vandersmissen et Van Thillo.

PROJET DE LOI COMPLETANT LA LOI DU 3 JUIN 1964 MODIFIANT L'ARRETE ROYAL N° 42 DU 31 AOUT 1939 REORGANISANT L'OFFICE NATIONAL DU DUCROIRE ET AUTORISANT LE MINISTRE DES FINANCES ET LE MINISTRE QUI A LES RELATIONS COMMERCIALES EXTERIEURES DANS SES ATTRIBUTIONS, A CONSEN- TIR DES PRETS A DES ETATS OU A DES ORGANISMES ETRANGERS

Vote

ONTWERP VAN WET TOT AANVULLING VAN DE WET VAN 3 JUNI 1964 TOT WIJZIGING VAN HET KONINKLIJK BESLUIT NR. 42 VAN 31 AUGUSTUS 1939 HOUDENDE REORGANISATIE VAN DE NATIONALE DELCREDEREDIENT EN TOT MACHTIGING VAN DE MINISTER VAN FINANCIEN EN DE MINISTER DIE DE BUITENLANDSE HANDELSBETREKKINGEN IN ZIJN BEVOEGDHEID HEEFT, LENINGEN AAN STATEN OF BUITENLANDSE ORGANISMEN TOE TE STAAN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'ensemble du projet de loi relatif à l'Office national du Ducroire.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet betreffende de Nationale Delcredetendienst.

Het woord is aan mevrouw Aelvoet voor een stemverklaring.

Mevrouw Aelvoet. — Mijnheer de Voorzitter, met de goedkeuring van dit ontwerp wordt de regering gemachtigd de schulden kwijt te schelden van de armste ontwikkelingslanden, voor zover het gaat over leningen van Staat tot Staat. Hoewel wij er voorstander van zijn dat de armste ontwikkelingslanden schuldkwijtscheldingen kunnen krijgen, zijn wij de mening toegedaan dat de appreciatie hierover het Parlement toekomt.

In dit ontwerp wordt in vrij algemene termen een delegatie aan de regering gegeven. Artikel 114 van de Grondwet bepaalt nochtans zeer duidelijk dat gratificaties ten laste van de Schatkist alleen door de wetgever kunnen worden toegekend. Het Parlement kan natuurlijk aan de regering delegatie geven, maar dan in precies omschreven gevallen. Een souverain appreciatierecht kan in geen geval worden doorgegeven. Ons inziens geeft het Parlement door de goedkeuring van deze wet aan de regering souverain appreciatierecht over de billijkheid om bepaalde leningen van Staat tot Staat kwijt te schelden.

Wij zijn van mening dat die kwijtscheldingen, die een budgettaire weerslag hebben vermits zij het patrimonium van de Staat raken, geval per geval ter goedkeuring aan het Parlement moeten worden voorgelegd. Het gaat over een algemene politieke appreciatie. De vlugge informatie aan het Parlement nadat de kwijtscheldingen zijn toegestaan, doet niets af aan het feit dat de regering weer eens meer macht naar zich toekt.

Om die reden zullen wij tegen dit ontwerp stemmen. (Applaus.)

De Voorzitter. — Wij gaan nu over tot de stemming.

Nous passons au vote.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan over het ontwerp van wet in zijn geheel.

Il est procédé au vote nominatif sur l'ensemble du projet de loi.

144 leden zijn aanwezig.

144 membres sont présents.

138 stemmen ja.

138 votent oui.

6 stemmen neen.

6 votent non.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Il sera soumis à la sanction royale.

Ja hebben gestemd:

Ont voté oui:

MM. Adriaenssens, Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bock, Bockstal, Boël, Borin, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claey, Clerdent, Collignon, Cooreman, Crucke, De Backer, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, Declerck, Decléry, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loo, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Duquesne, Egelmeers, Evers, Evrard, Falise, Flagother, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Henneuse, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hofman, Holsbeke, Hotyat, Houssa, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourgh, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Poulllet, Priëls, Saulmont, Schellens, Seeuws, Simonet, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Van Aperen, Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Van den Broeck, Vanderborcht, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Verhaegen, Verschuere, Weyts, Wintgens et Swaelen.

Neen hebben gestemd:

Ont voté non:

Mmes Aelvoet, Dardenne, MM. Gryp, Janzegers, Mme Nélis et M. Vaes.

PROJET DE LOI MODIFIANT LES ARTICLES 136 ET 137 DU CODE DES IMPOTS SUR LES REVENUS

Vote

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN DE ARTIKEL- LEN 136 EN 137 VAN HET WETBOEK VAN DE INKOM- STENBELASTINGEN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'ensemble du projet de loi modifiant les articles 136 et 137 du Code des impôts sur les revenus.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet tot wijziging van de artikelen 136 en 137 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

146 membres sont présents.

146 leden zijn aanwezig.

145 votent oui.

145 stemmen ja.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

M. Adriaenssens, Mme Aelvoet, MM. Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bock, Bockstal, Boël, Borin, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Clerdent, Collignon, Cooreman, Crucke, De Backer, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loo, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, Deworme, De Wulf, Didden, Donnay, Dufaux, Duquesne, Egelmeers, Evers, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Mme Harnie, MM. Henneuse, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hofman, Holsbeke, Hotyat, Houssa, Janzegers, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Lenfant, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Mme Nélis, MM. Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Saulmont, Schellens, Seeuws, Simonet, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Van Aperen, Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Van den Broeck, Vanderborght, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Van Thillo, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

S'est abstenue :

Onthouden heeft zich :

Mme Dardenne.

M. le Président. — Mme Dardenne est priée de faire connaître les motifs de son abstention.

Mme Dardenne. — Monsieur le Président, je tiens à justifier l'abstention des écologistes. La majorité des membres du groupe a voté le projet de loi estimant qu'il ne fallait pas créer de discrimination entre les différents cultes reconnus.

Nous avons cependant maintenu une abstention parce que nous pensons également qu'il ne convient pas de créer une discrimination entre la laïcité et les différents cultes reconnus.

A notre estime, la laïcité en tant que conception de vie doit avoir un statut reconnu par les autorités, tel qu'annoncé d'ailleurs dans l'accord de gouvernement.

Il serait sans doute indiqué, à cet égard, de mener une concertation afin de revoir l'ensemble des problèmes liés au statut des cultes et à la subside des structures de soutien aux différentes tendances idéologiques et philosophiques de la société.

PROJET DE LOI MODIFIANT LE CODE DES TAXES ASSIMILÉES AU TIMBRE

Vote

ONTWERP VAN WET TOT WIJZIGING VAN HET WETBOEK DER MET HET ZEGEL GELIJKGESTELDE TAKSEN

Stemming

M. le Président. — Nous passons au vote sur l'ensemble du projet de loi modifiant le Code des taxes assimilées au timbre.

Wij gaan over tot de stemming over het geheel van het ontwerp van wet tot wijziging van het Wetboek der met het zegel gelijkgestelde taksen.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

146 membres sont présents.

146 leden zijn aanwezig.

145 votent oui.

145 stemmen ja.

1 s'abstient.

1 onthoudt zich.

En conséquence, le projet de loi est adopté.

Derhalve is het ontwerp van wet aangenomen.

Il sera soumis à la sanction royale.

Het zal aan de Koning ter bekrachtiging worden voorgelegd.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

M. Adriaenssens, Mme Aelvoet, MM. Aerts, Anthuenis, Antoine, Appeltans, Arts, Aubecq, Baert, Barzin, Bascour, Bayenet, Belot, Bens, Mme Blomme, MM. Bock, Bockstal, Boël, Borremans, Bosmans, Bouchat, Bourgois, Mme Cahay-André, MM. Capoen, Cardoen, Chabert, Claeys, Clerdent, Collignon, Cooreman, Crucke, Mme Dardenne, MM. De Backer, De Beul, De Bondt, De Bremaeker, Declercq, Decléty, de Clippele, De Cooman, Deghilage, Dehousse, Delloy, De Loo, Mme Delruelle-Ghobert, MM. Deneir, Deprez, de Seny, De Seranno, Désir, Desmedt, de Wasseige, De Wulf, Didden, Diegenant, Donnay, Dufaux, Duquesne, Egelmeers, Evers, Evrard, Falise, Flagothier, Garcia, A. Geens, Geeraerts, Gevenois, Ghesquière, Gijs, Grosjean, Gryp, Mme Harnie, MM. Henneuse, Henrion, Mme Herman-Michielsens, MM. Hofman, Holsbeke, Hotyat, Houssa, Janzegers, Kelchtermans, Kenzeler, Lallemand, Larcier, Leclercq, Mme Lieten-Croes, MM. Lutgen, Luyten, Mainil, Marchal, Mathot, Matthys, Minet, Moens, Monfils, S. Moureaux, Mouton, Mme Nélis, MM. Noerens, Op 't Eynde, Ottenbourg, Mme Panneels-Van Baelen, MM. Paque, Pataer, Pede, Peetermans, Peeters, Petitjean, Pinoie, Poulain, Pouillet, Priëls, Saulmont, Schellens, Seeuws, Simonet, Mme Staels-Dompas, MM. Stroobant, Suykerbuyk, Swinnen, Tant, Toussaint, Mmes Truffaut, Tyberghien-Vandenbussche, MM. Vaes, Van Aperen, Vandekerckhove, Mme Van den Bogaert-Ceulemans, MM. Van den Broeck, Vandenhaute, Vanderborght, Vandermarliere, Vandersmissen, Van Eetvelt, Van Hooland, Van Nevel, Vannieuwenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Van Thillo, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

wenhuyze, Van Rompaey, Van Rompuy, Van Thillo, Verhaegen, Verschueren, Weyts, Wintgens et Swaelen.

S'est abstenu :

Onthouden heeft zich :

M. Borin.

M. le Président. — M. Borin est prié de faire connaître les motifs de son abstention.

M. Borin. — Je me suis trompé, monsieur le Président; je voulais voter oui.

M. le Président. — Il vous en est donné acte.

RAPPORT DE LA COMMISSION D'INFORMATION ET
D'ENQUETE EN MATIERE DE SECURITE NUCLEAIRE
— SECURITE ET SURETE DES TRANSPORTS DE
MATIERES NUCLEAIRES

Reprise de la discussion

VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN INFORMATIE EN
ONDERZOEK INZAKE NUCLEAIRE VEILIGHEID —
VEILIGHEID EN BEVEILIGING VAN DE TRANSPORTEN
VAN KERNMATERIAAL

Hervatting van de beraadslaging

M. le Président. — Nous reprenons la discussion du rapport de la commission d'Information et d'Enquête en matière de sécurité nucléaire, sécurité et sûreté des transports de matières nucléaires.

Wij hervatten de beraadslaging over het verslag van de commissie van Informatie en Onderzoek inzake nucleaire veiligheid, veiligheid en beveiliging van de transporten van kernmateriaal.

La parole est à M. Deworme, secrétaire d'Etat.

M. Deworme, secrétaire d'Etat à l'Energie, adjoint au ministre des Affaires économiques. — Monsieur le Président, c'est avec beaucoup d'intérêt que j'ai pris connaissance du rapport établi par la commission dite Tchernobyl. J'ai également écouté avec beaucoup d'attention le rapport bref, mais extrêmement dense et très clair présenté par notre collègue Yves de Wasseige.

Je remercie aussi les différents intervenants qui, chacun en fonction de son groupe politique et aussi de l'intérêt qu'il porte à ce problème intéressant, mais délicat de la sécurité nucléaire, ont apporté une collaboration efficace.

La plupart des intervenants ont posé un certain nombre de questions concernant l'aboutissement des trois premiers rapports élaborés avec, je le répète, un grand souci de précision.

Le premier rapport analysait les retombées des suites de l'accident de Tchernobyl. Pour répondre à M. Gryp, je signalerai, comme l'a fait M. Seeuws, que le gouvernement a pris en décembre 1988 une décision très importante qui a suscité de nombreux remous, notamment parmi les électriciens et qui était assez lourde de signification, compte tenu des besoins énergétiques du pays. Le gouvernement a décidé que la construction d'une huitième centrale nucléaire n'était pas opportune.

Nous avons donc présenté des solutions alternatives qui finalement se révèlent fort intéressantes: d'ailleurs, plus personne ne les conteste actuellement.

Le deuxième rapport traitait de sujets précis: le réseau de mesure et de détection de la radioactivité, d'une part, les plans de secours à la population, d'autre part. Pour ce qui est du

réseau Télérad, le gouvernement a décidé d'adapter l'étude de faisabilité du réseau faisant appel au syndicat d'études Télérad, constitué par une association momentanée du CEN et de l'IRE. De plus, la décision d'acquisition de moyens mobiles de mesure a été prise.

En ce qui concerne les plans de secours, lors du comité ministériel de l'Environnement du 16 novembre 1989, le gouvernement a adopté l'arrêté royal fixant le mode d'établissement et d'approbation des plans d'urgence et d'intervention.

Le troisième rapport proposait la constitution d'une agence de contrôle nucléaire. A ce propos, je signalerai simplement que tous les intervenants ont souligné l'urgence de cette mesure. En août 1988, le gouvernement a opté, à ma demande et à celle du ministre Claes, pour la création d'un groupe de travail inter-cabinets en vue d'essayer de dégager le plus rapidement possible une solution. Il est inutile de se dissimuler qu'un des problèmes les plus importants est celui des organismes agréés: lorsque le Sénat a émis ses recommandations, il y en avait trois; actuellement, il n'en existe quasi plus qu'un. En effet, Vinçotte et Controlatom ont fusionné; Corapro est relativement squelettique. Il nous reste à déterminer le rôle de cet organisme agréé par rapport à l'agence. Il s'agit d'un problème délicat et, comme l'a souligné M. Seeuws, trois thèses sont en présence: une première thèse défendue par notre partenaire gouvernemental PSC-CVP, une thèse émanant du SP et une autre du PS. Nous essayerons donc de trouver une solution aussi satisfaisante que possible à ce problème.

En ce qui concerne le quatrième rapport relatif au transport des matières nucléaires, ainsi que l'a souligné M. Aerts, je suis probablement le ministre le moins impliqué dans ce domaine. En principe, je n'ai donc aucune autorité pour vous répondre quant à ce rapport qui m'a uniquement intéressé, en ma qualité de pouvoir de tutelle sur l'ONDRAF. C'est à ce titre que je répondrai, dans une certaine mesure, à vos recommandations.

Tout d'abord, je demanderai à l'ONDRAF d'étudier la possibilité de diminuer les tarifs pour les petits producteurs de déchets afin que ces derniers puissent bénéficier des mêmes avantages que les gros producteurs. J'entends par petits producteurs, les universités, les petits centres de recherche, les cliniques. Je rappelle cependant que l'ONDRAF a l'obligation de travailler à prix coûtant.

Par ailleurs, M. Aerts a souligné qu'une longue période s'était écoulée avant que l'on décide de procéder à la restructuration de l'ONDRAF. Je puis lui dire que ce projet est actuellement à l'examen au Conseil d'Etat. Son avis devrait nous parvenir à bref délai, le projet sera alors soumis au Parlement.

La création d'une cellule technique d'intervention en cas d'incident a été suggérée. Il est, en effet, absolument nécessaire que nous examinions cette possibilité en collaboration avec l'ONDRAF, le CEN, l'IRE et, dans certains cas, Belgonucléaire. Il faudra cependant veiller à ce que cette cellule ne fasse pas double emploi avec les structures existantes à la protection civile ou au sein de certains corps de pompiers.

J'en viens au problème de la conduite d'évacuation des effluents vers la Nèthe. M. de Wasseige, et d'autres avec lui, ont insisté sur le fait que cette conduite, longue de neuf kilomètres, est devenue fort précaire par endroits, pour ne pas dire dangereuse. Nous avons fait le relevé des déficiences et évalué, dans un plan connu sous le nom de BUP 2000, le coût du remplacement de la conduite et de la modification de son tracé.

*M. Toussaint, premier vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Nous devons nous concerter avec les ministres régionaux qui ont des compétences en cette matière. La grosse difficulté de ce dossier est qu'il concerne nombre de ministres et que cette concertation nécessaire freine inmanquablement la réalisation des travaux.

M. Gryp quant à lui a parlé de l'utilisation du Mox à Tihange et peut-être à Doel.

En vue de répondre aux nombreuses questions qui viendront en leur temps tant à la Chambre qu'au Sénat, j'ai invité des représentants des centrales nucléaires françaises et allemandes qui, actuellement, utilisent déjà les combustibles Mox, des représentants de Belgonucléaire et de l'ONDRAF ainsi que des universités, en vue de l'établissement d'un rapport sur la nocivité du plutonium et sur les dangers que pourrait présenter l'utilisation du combustible Mox.

Actuellement, cette commission est chargée d'établir des rapports au départ des expériences françaises et allemandes. Dès que je posséderai ces renseignements, je ne manquerai pas de vous les communiquer.

Il serait nécessaire aussi — ceci répond à la demande de certains membres — d'informer la population lorsqu'un problème touchant au nucléaire surgit dans l'actualité. Là aussi, nous avons mis en place un groupe de réflexion de 32 membres comportant des représentants du Sénat et de la Chambre, mais également des journalistes, des scientifiques et des organismes tels qu'Interenvironnement, par exemple.

En conclusion, je voudrais remercier une fois encore la commission du Sénat pour ce quatrième et remarquable rapport. Bien entendu, un autre rapport est en préparation concernant la très importante problématique des déchets nucléaires, rapport que j'attends avec beaucoup d'impatience. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Plus personne ne demandant la parole dans la discussion de ce rapport, je la déclare close.

Daar niemand meer het woord vraagt, is de beraadslaging over het verslag gesloten.

En conclusion de ce débat, j'ai reçu de MM. Aerts, Seeuws, de Wasseige, Wintgens, Geeraerts et Desmedt une motion ainsi rédigée :

« Le Sénat,

Ayant pris connaissance du rapport de la commission d'Information et d'Enquête en matière de sécurité nucléaire relatif à la sécurité et la sûreté des transports de matières nucléaires et plus particulièrement des recommandations figurant à ce rapport;

Ayant entendu le débat relatif à cette matière;

Approuve ce rapport et ces recommandations. »

Tot besluit van dit debat heb ik een motie ontvangen van de heren Aerts, Seeuws, de Wasseige, Wintgens, Geeraerts en Desmedt die luidt :

« De Senaat,

Kennis genomen hebbend van het verslag van de commissie van Informatie en Onderzoek inzake nucleaire veiligheid over de veiligheid en de beveiliging van de transporten van kernmateriaal en in het bijzonder van de in dit verslag opgenomen aanbevelingen;

Gehoord het debat over deze aangelegenheid;

Keurt dit verslag en de aanbevelingen goed. »

Il sera procédé ultérieurement au vote sur cette motion.

Wij stemmen later over deze motie.

INTERPELLATIE VAN DE HEER STROOBANT TOT DE EERSTE MINISTER OVER «DE EUROPESE TOP TE STRAATSBURG OP 8 EN 9 DECEMBER 1989»

INTERPELLATION DE M. STROOBANT AU PREMIER MINISTRE SUR «LE SOMMET EUROPEEN DE STRASBOURG DES 8 ET 9 DECEMBRE 1989»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Stroobant tot de Eerste minister over «de Europese Top te Straatsburg op 8 en 9 december 1989».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Stroobant. — Mijnheer de Voorzitter, de Top van Straatsburg van 8 en 9 december 1989 is achter de rug en dus past het een evaluatie te maken van de politieke beslissingen die daar werden genomen. Deze top was niet alleen belangrijk in het licht van de voortschrijdende eenheidsmarkt. Hij kreeg bovendien een bijzondere betekenis door de gebeurtenissen die zich in de afgelopen maanden hebben voorgedaan in de volksdemocratieën van Centraal-Europa.

Na deze top stellen wij toch enkele vragen. Werden in Straatsburg de prioriteiten correct gelegd en werden er de juiste beslissingen genomen? Welk standpunt heeft België er verdeeld? Ik wou bij deze gelegenheid een paar problemen behandelen, namelijk de fundamentele beginselen van de gemeenschappelijke markt, de institutionele problemen, de Economische en Monetaire Unie (EMU) en tenslotte de maatregelen betreffende de uitvoering van de Europese akte.

Bij het begin van deze interpellatie is het wellicht nuttig even te herinneren aan de basisprincipes van het EG-Verdrag waarvan ik me afvraag of daarover niet opnieuw grondig moet worden nagedacht, omdat ze misschien moeten worden geactualiseerd.

a) Het verdrag poogt het sociaal-economisch leven op Europees vlak op een liberale basis te structureren. Liberaal heeft hier wel zijn ideologische betekenis.

b) In de EG-structuren wordt geen aandacht besteed aan de interne politieke democratie. De EG zal nog grote stappen moeten doen op het gebied van de democratisering wil zij ooit als voorbeeld dienst doen. Evenmin aanvaardt het Verdrag inhoudelijk de economische democratie, de werknemersinspraak dus. De sociale democratie of het collectief overleg tussen de sociale gesprekspartners wordt eveneens met weinig effectieve overtuiging aangeroerd.

c) De sociale vooruitgang wordt beschouwd als een automatische dimensie van het economisch beleid. Strikt genomen moet er volgens het Verdrag geen voluntaristisch Europees sociaal beleid worden gevoerd, behalve met het oog op het oplossen van sociale spanningen die het gevolg zijn van het economisch Gemeenschapsbeleid.

d) Het Verdrag stelt de vrije concurrentie tot principiële basis van het sociaal-economisch leven, zonder dat begrip echter te omschrijven en zonder er een evolutieve inhoud aan te geven.

Het Verdrag past op 20e-eeuwse economische situaties een 19e-eeuws begrip toe. De concurrentie tussen 19e-eeuwse eenmanszaken en KMO's heeft een heel andere draagwijdte dan die tussen de 20e-eeuwse multinationale reuzen. Ik ben van mening dat 40 jaar na de goedkeuring van het EGKS-Verdrag, het EG-Verdrag, vanuit het perspectief van zijn grondslagen aan een vernieuwend onderzoek moet worden onderworpen. Meer bepaald stel ik zulks in het licht van de relaties die zullen groeien met de landen van Centraal-Europa.

Wij weten niet welke evolutie daar zal plaatsgrijpen. Maar in de mate waarin het staats-socialisme ginder zal moeten wijken voor het democratisch socialisme, zal men aan deze kant van het vroegere IJzeren Gordijn met de veranderde maatschappijvisie rekening moeten houden.

Bovendien mag men de ideologische wijzigingen die zich intern binnen de EG voordoen, en voorgedaan hebben, niet zo maar naast zich leggen. Meer in het bijzonder geldt dit voor het 19e-eeuwse principe dat het sociaal beleid de automatische consequentie is van het economisch beleid. Ik stel vast dat op de Top van Straatsburg de problematiek van deze grondbeginselen niet werd aangeraakt, hoewel zij van essentieel belang is, ook voor degenen die het beleid vanuit een pragmatische hoek benaderen.

Mijn volgende punt betreft de democratisering van de Europese instellingen, een topprioriteit. Blijkbaar is een ieder die met de uitbouw van de EG begaan is, zich bewust van de noodzaak de gemeenschapsinstellingen te democratiseren.

Uit de perscommentaren over de Top blijkt, mijnheer de Eerste minister, dat zulks ook één van uw hoofdbekommelingen is.

Het wekt dan ook grote verwondering dat de Raad nog steeds geen effectieve maatregelen heeft voorgesteld en dat ook niet

gedaan heeft te Straatsburg. Wel werd er gezegd dat er binnenkort veranderingen moesten komen.

Uzelf, mijnheer de Eerste minister, hebt gepleit voor een realistisch tijdschema. Ik kan deze gedachtengang volgen, doch ik meen dat de intergouvernementele conferentie reeds de eerste bakens moet plaatsen.

Vrijblijvende en algemene politieke intentieverklaringen volstaan na dertig jaar niet meer, vooral wanneer West-Europa tot democratisch model wil dienen voor de rest van de wereld. Op Europees vlak moeten wij de democratie nog uitvinden; dat kan toch niet.

Gezien het toenemend belang van de bevoegdheden die aan de Gemeenschapsinstellingen door de nationale parlementen worden overgedragen, dient de democratisering van de Europese instellingen als een topprioriteit te worden beschouwd.

De nationale lid-staten kunnen niet verder afstand doen van hun soevereiniteit over aangelegenheden die soms van levensbelang zijn, indien slechts een beperkt aantal personen beslist over de toekomst van 320 miljoen Europeanen. Dit opent de deur voor willekeur en vormt een aanlokkelijke situatie voor allerlei belangengroepen die hun groepsbelangen institutioneel willen waarborgen, alvorens de democratische controle er komt. Het zou logisch, maar wellicht niet realistisch zijn, de democratisering als voorafgaande voorwaarde te stellen voor de verdere verwezenlijking van de eenheidsmarkt.

Er moet toch iets gebeuren. Het moet mijns inziens mogelijk zijn, indien de politieke wil aanwezig is, om ten eerste, het Europees Parlement en de Commissie opdracht te geven elk afzonderlijk een inleidend verslag op te stellen over de democratiseringspolitiek en dit met het oog op een eerste gedachtenwisseling tijdens de intergouvernementele conferentie van einde 1990.

Ten tweede, en dit is meteen een suggestie aan onze regering, moet het mogelijk zijn tijdens de intergouvernementele conferentie een resolutie goed te keuren waarin een concreet werkschema en een tijdschema worden vastgelegd. De intergouvernementele conferentie is een grondwetgever die werkt volgens twee schema's: bijeenkomsten van de ministers van Buitenlandse Zaken en bijeenkomsten van de permanente vertegenwoordigers van de lid-staten. De Commissie, noch welke andere instelling ook, heeft hier, verdragsrechtelijk bekeken, het initiatiefrecht. Dit initiatief komt van de regeringen van de lid-staten, die de tekstvoorstellen die ze zelf wensen te bespreken, formuleren. Met andere woorden: het komt de Belgische regering zelf toe om vóór de aanvang van de intergouvernementele conferentie de eigen houding en voorstellen bekend te maken ten opzichte van de inhoud van een verdere democratisering.

Het lijkt mij belangrijk erop aan te dringen dat de intergouvernementele conferentie over de Economische en Monetaire Unie zou samenvallen met de conferentie over de verhoging van het democratisch gehalte van de Europese Gemeenschap.

Kunnen er overgangsmaatregelen worden genomen? Ik meen van wel. In afwachting dat het democratiseringsproces effectief zal worden doorgezet meen ik dat het Belgisch Parlement dichter bij het bepalen van het Belgisch Europees beleid moet worden betrokken, ten minste voor die materies die in België tot de bevoegdheid van het Parlement behoren.

In dit verband stel ik voor: ten eerste, dat de regering de individuele parlementsleden een systematische en globale informatie zou verschaffen over de belangrijke Europese aangelegenheden die tot de parlementaire bevoegdheid behoren. Het staatssecretariaat voor Europese Aangelegenheden lijkt daartoe een aangewezen instrument; ten tweede, dat in de Kamer en Senaat afzonderlijke commissies worden opgericht voor de Europese aangelegenheden; ten derde, dat de specifieke Europese problemen, fiscale, sociale, enzovoort, in de commissies worden behandeld die materieel bevoegd zijn, eventueel verruimd met de algemene Europese Commissie.

Ik heb nog enkele vragen in verband met de Economische en Monetaire Unie. Er werden hier reeds heel wat beslissingen genomen. De Raad van Straatsburg realiseert de eerste fase van het EMU op 1 juli 1990, met het aanvaarden van het akkoord

tot stand gekomen in de Ecofin-Raad en van de initiatieven genomen door de gouverneurs van de centrale banken teneinde de onderlinge samenwerking te verbeteren.

De besluiten van de Ecofin-Raad strekken ertoe de coördinatie van het economisch beleid van de lid-staten te versterken. Dit is niet onbelangrijk voor onze economie. België zou immers voor bepaalde economische sectoren geconfronteerd kunnen worden met een nieuwe operatie sluitingen van de mijnen en herstructurering van de staalnijverheid.

Graag vernam ik van de Eerste minister welke draagwijdte aan deze politieke afspraak moet worden gegeven.

De Raad van Straatsburg nam eveneens kennis van een verslag opgesteld door een «Groep op Hoog Niveau». Het bevat een inventaris van de voornaamste politieke, technische en institutionele problemen welke moeten worden opgelost met het oog op de realisatie van de EMU. Er wordt verwacht dat het Verdrag van 1957 zal moeten worden aangepast.

De Commissie deelde mede dat voor 1 april 1990 een alomvattend document in verband met de gestelde problematiek aan de Raad zal worden voorgelegd. Een intergouvernementele conferentie zal voor eind 1990 samenkomen en de wijzigingen aan het Verdrag aanbrengen.

In verband met de EMU moeten dus een hele reeks belangrijke beslissingen worden genomen. In het licht van de opmerkingen die werden gemaakt over het niet-democratisch functioneren van de Gemeenschap vraag ik dat de regering in de bevoegde parlementaire commissies een bespreking zou wijden aan de inventaris van de Groep op Hoog Niveau en aan het document dat de Commissie zal opstellen ter voorbereiding van de intergouvernementele conferentie.

Zo kom ik tot de uitvoering van de Europese Akte. Met het oog op de realisatie van de eenheidsmarkt, heeft de Top een reeks nieuwe maatregelen voorgesteld. Hier rijzen opnieuw enkele vragen. De voorgestelde maatregelen moeten leiden tot richtlijnen die van groot belang zullen zijn voor ons intern recht. Ik vraag dan ook dat het Belgisch Parlement bij de bespreking van die richtlijnen zal worden betrokken.

De Europese Raad wenst dat richtlijnen worden aanvaard onder meer met betrekking tot de investeringsmaatschappijen, het vennootschapsrecht, inzonderheid in verband met het statuut van de Europese vennootschap waarvan reeds jaren sprake is, en met betrekking tot drie fiscale voorstellen betreffende de samenwerkingsvormen tussen de ondernemingen.

Graag had ik vernomen welke houding de regering ter zake zal aannemen.

Liever had ik in de Commissie mijn standpunt verdedigd ten opzichte van de bevoegde overheid. Er moet in ons land een gesprek op gang komen over de formule die zal verdedigd worden inzake werknemersparticipatie in de Europese naamloze vennootschap. De discussie over de keuze van de formule zal immers buiten ons op Europees vlak worden gevoerd.

Welke houding neemt de regering aan inzake de maatregelen die zullen worden genomen in verband met de vervoersector?

Welke maatregelen worden overwogen met het oog op de geleidelijke onderlinge aanpassing van de BTW-tarieven en wat zal men ondernemen in verband met de fiscale fraude? Wij waarderen het dat België, wat dit laatste probleem betreft, een actieve rol heeft gespeeld.

Inzake leefmilieu werd te Straatsburg een akkoord bereikt om een Europees Milieubureau op te richten. Het is mij niet zeer duidelijk welke de bevoegdheden zijn die aan dit Bureau zullen worden toegekend. Kan ik hieromtrent enige verduidelijking krijgen?

Tenslotte wil ik ingaan op de sociale dimensie van de eenheidsmarkt. Dit probleem was het voorwerp van één van de meest opvallende discussiepunten op de Top.

Het Gemeenschapshandvest van de sociale grondrechten van de werkenden werd goedgekeurd in de omstandigheden die wij kennen, namelijk door 11 van de 12 leden. Hierdoor verloor het document wel zijn politieke impact.

Wij zullen dus alleen nog worden geconfronteerd met de uitvoering van het document. Dan zal opnieuw de regel van de unanimiteit gelden, regel die ik niet in twijfel wens te trekken, zeker niet in de huidige stand van de evolutie van de EG. Hij zal alleszins voor heel wat moeilijkheden zorgen.

Het zou nuttig zijn de uitvoering van het Handvest in de vorm van een sociaal actieprogramma te bespreken in het Belgische Parlement, dit met het oog op de realisatie van de richtlijnen voorgesteld in de EG-instanties.

Opmerkelijk is echter dat blijkbaar het subsidiariteitsbeginsel werd goedgekeurd. Dit beginsel werd voorgesteld door de Europese patronale organisatie UNICE.

Het beginsel komt niet zo duidelijk tot uiting uit de tekst zelf van de conclusies van het voorzitterschap. Wanneer men de tekst aandachtig leest, blijkt dat het aanvaarden van het beginsel als dusdanig eruit kan worden afgeleid, zonet heeft de tekst op bepaalde plaatsen geen betekenis. Ik denk bijvoorbeeld aan de formulering dat de tenuitvoerlegging van het Handvest zal gebeuren onder naleving van de nationale en communautaire bevoegdheden. Indien men zulke evidente zaken schrijft, dan meen ik dat men iets anders heeft bedoeld dan wat men expliciet heeft gezegd, zonet is deze zinsnede overbodig.

Het gemeenschapsrecht intervieneert slechts indien het nationaal recht niets heeft bepaald. Zo begrijp ik althans het subsidiariteitsbeginsel.

Graag vernam ik van iemand die het van zo nabij heeft gevolgd, welke de reële interpretatie is die men aan dat begrip moet geven. Ik meen immers dat het subsidiariteitsbeginsel noch de sociale vooruitgang, noch de vooruitgang van de EG zal ten goede komen en dat men zo vlug mogelijk van dat beginsel moet afstappen. Het moet mogelijk zijn in de toekomst om naast een nationaal sociaal beleid, dat er ook moet zijn, een Europees sociaal beleid te handhaven. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Martens, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, zoals kon worden verwacht, is de Europese Raad van Straatsburg een vergadering van uitzonderlijk belang geworden en ik beaam dan ook volkomen de karakterisering van de jongste Top door president Mitterrand, die na afloop verklaarde dat een Europese Raad zelden zo in de ban was geweest van ernstige, belangrijke en moeilijke problemen als de Europese Raad van Straatsburg.

Deze vergadering had immers twee dossiers op zijn agenda staan, die voor de Gemeenschap van het grootste belang zijn en dan ook alle andere debatten hebben overschaduwd.

Eens te meer werden de Twaalf er immers geconfronteerd met de omwentelingen in Oost- en Centraal-Europa en met de vraag daartegenover hun houding te bepalen. Van Straatsburg werden ook beslissingen verwacht in verband met de interne inrichting van de Gemeenschap, in het licht van de verwezenlijking van de Interne Markt en de verdere ontwikkeling van de Gemeenschap na 1992.

Ik heb met veel aandacht en belangstelling de interpellatie van de heer Stroobant aangehoord en zal in de mate van het mogelijke antwoorden op zijn vragen inzake de interne inrichting van de Gemeenschap en zal ook enkele woorden besteden aan het standpunt van de Europese Gemeenschap en van de Top van Straatsburg in verband met de gebeurtenissen in Centraal- en Oost-Europa.

Het resultaat van de Europese Raad is ongetwijfeld een succes voor de Europese Gemeenschap. Ik wens hier trouwens hulde te brengen aan het Franse voorzitterschap van de Gemeenschap, en in het bijzonder aan de president van de Franse republiek: zij hebben met zorgvuldig gepland voorafgaand overleg het terrein geëffend voor de besluitvorming inzake de Economische en Monetaire Unie, het Sociaal Handvest, de Europese Ontwikkelingsbank en de politieke verklaring inzake Centraal- en Oost-Europa. Bilaterale contacten vóór en ook nog tijdens de Europese Raad hebben een cruciale rol gespeeld. Dit bewijst dat

de bilaterale diplomatie, ook in een periode van multilateralisering van het internationale leven, nog een bestaansreden heeft.

Voor ik dieper inga op de inhoud van de discussies en de vragen van de heer Stroobant, wens ik een idee te geven van het feitelijke verloop van de Europese Raad.

De eerste dag, vrijdag 8 december dus, werd ingezet met de traditionele uiteenzetting van de voorzitter van het Europees Parlement, die een eisendossier voorlegde in verband met de betrokkenheid van zijn instelling bij de discussies over de verdere ontwikkeling van de Gemeenschap. Hij pleitte voor een actieve deelname van zijn instelling aan het proces van verdragswijziging.

Na deze uiteenzetting van de parlementsvoorzitter werd een uitvoerige gedachtenwisseling gewijd aan de tenuitvoerlegging van de Europese Akte, waarbij voorzitter Delors een opgemerkte uiteenzetting hield over de invloed van de Interne Markt op de economische groei in de Gemeenschap. Ik kom daar dadelijk op terug. De besprekingen tijdens de lunch waren uitsluitend gewijd aan de gebeurtenissen in Centraal- en Oost-Europa en aan de manier waarop de Gemeenschap daar het best zou op reageren.

De namiddagvergadering werd hoofdzakelijk beheerst door het dossier van de Economische en Monetaire Unie. Het debat over het Sociale Handvest en over de andere themata nam veel minder tijd in beslag. Tijdens hun diner bespraken ministers van Buitenlandse Zaken in het kader van de politieke samenwerking een aantal onderwerpen van buitenlandse politiek, terwijl op het niveau van de staats- of regeringsleiders voor de tweede maal de gebeurtenissen in Centraal- en Oost-Europa aan bod kwamen. Ook het «gesprek aan de haard» was aan deze laatste gewijd.

De ochtendvergadering van zaterdag 9 december was uitsluitend gewijd aan de redactie van de conclusies, op basis van een ontwerp dat door het voorzitterschap, de Europese Commissie en het Raadssecretariaat was opgesteld.

Tot zover het verloop van de Europese Raad, die uiteindelijk in een minder gespannen sfeer verliep dan gevreesd werd en in feite verrassend snel de krijtlijnen kon trekken van een aantal zeer belangrijke beslissingen, zelfs al bleek unanimiteit tot tweemaal toe een onbereikbaar doel. Zoals ik reeds zei, heeft het Franse EG-voorzitterschap een essentiële rol gespeeld bij het scheppen van het klimaat dat een vlot verloop van de Europese Raad mogelijk heeft gemaakt.

Ik vat nu bondig de belangrijkste conclusies van de Top te Straatsburg samen en antwoord meteen op de vragen van de heer Stroobant.

De tenuitvoerlegging van de Europese Akte gaf aanleiding tot een uitvoerige gedachtenwisseling, waarbij commissievoorzitter Delors een boeiende uiteenzetting hield. Hij verdedigde het standpunt dat de dynamiek van de Interne Markt voortaan onmiskenbaar een invloed heeft op de economische groei en het investeringsniveau in de Gemeenschap, en bovendien in toenemende mate werkgelegenheidsscheppend is. Zo gaat men er van uit dat in de periode 1988-1990 vijf miljoen arbeidsplaatsen zullen worden geschapen in verscheidene sectoren, zowel in de industrie als in de dienstensector, en voor verscheidene categorieën werknemers, zowel voor vrouwen als voor deeltijdse arbeid. De commissievoorzitter zei verder dat de omzetting van het Witboek in EG-reglementering bevredigend verloopt, maar uitte zijn bezorgdheid over het tempo van de omzetting van communautaire wetgeving in de nationale rechtsorde van de lidstaten.

De bespreking van de Economische en Monetaire Unie was in wezen toegespitst op de aanvang, het mandaat en de voorbereiding van de intergouvernementele conferentie, die een verdragsamending moet voorbereiden.

Nadat bondskanselier Kohl, als eerste in het debat, in positieve zin het woord had gevoerd bleek vrij snel dat ook de anderen het met hem eens waren om deze conferentie einde 1990, dus onder Italiaans voorzitterschap, te openen. In feite zal dit geschieden na de Duitse verkiezingen. Met deze principiële beslissing om de conferentie bijeen te roepen in het najaar van

1990 had president Mitterrand het belangrijkste doel bereikt dat hij tijdens de Europese Raad met betrekking tot de Economische en Monetaire Unie had nagestreefd.

Over het precieze mandaat van de intergouvernementele conferentie zal zeer waarschijnlijk slechts een beslissing worden genomen tijdens de volgende Europese Raad te Dublin. Ter zake doen er onder de Twaalf, zo bleek te Straatsburg, een aantal ideeën de ronde. Zo zou de intergouvernementele conferentie zich volgens sommigen ook moeten buigen over institutionele kwesties, in het bijzonder de overdracht van nieuwe bevoegdheden aan het Europees Parlement. Commissievoorzitter Delors pleitte echter voor twee separate conferenties, de ene over de Economische en Monetaire Unie en het zogenaamde *contrepartie démocratique*, de andere over de Europese Unie.

Zoals ik eerder tijdens mijn uiteenzetting reeds zei, bleek vrij snel onder elf lid-staten een consensus te bestaan, wat de Franse president in staat stelde te constateren, zonder tot een formele stemming over te gaan, dat de door artikel 236 vereiste meerderheid bestond om de conferentie samen te roepen en dat deze zou bijeenkomen vóór het einde van 1990. Die conferentie zal het tijdschema voor haar werkzaamheden en haar agenda zelf opstellen.

Het is evident dat ons land met dit resultaat tevreden is, aangezien het volkomen beantwoordt aan datgene waarvoor wij sinds de Europese Raad van Madrid hadden gepleit.

Het debat over het ontwerp voor een Gemeenschapshandvest van de sociale fundamentele rechten was van korte duur. Tijdens de periode die de Europese Raad was voorafgegaan hadden de lid-staten immers voldoende gelegenheid gehad, onder andere naar aanleiding van de EG-Raad van de ministers van Sociale Zaken, hun respectieve standpunten bekend te maken. Ook hier kon de Franse president concluderen met de vaststelling dat een meerderheid van elf partners zich had uitgesproken ten gunste van de ontwerp-tekst, die aldus als aanvaard kon worden beschouwd. Ook nam de Europese Raad nota van het door de Commissie voorgelegde actieprogramma.

Ook wat de sociale dimensie betreft kunnen wij tevreden zijn met de conclusies van Straatsburg, in de mate — ik benadruk: in de mate — dat de goedkeuring van het Sociaal Handvest een uiting is van de politieke wil van de Gemeenschap, althans van elf partners, om de Eenheidsmarkt te vervolledigen met een krachtdadige actie om een coherente en globale sociale dimensie tot stand te brengen. België zal daar tijdens de komende besprekingen nauwlettend op toezien.

Sinds de Europese Raad is binnen de Europese Commissie werk gemaakt van de uitwerking van voorstellen die aan de Raad van ministers zullen worden bezorgd. De Commissie als college zal daar eerstdaags een beraadslaging moeten aan wijden, waarna zij haar ideeën ter zake ook zal kenbaar maken. In principe zal dit volgende week geschieden, nadat het Ierse voorzitterschap, op 16 januari, zijn actieprogramma voor het Europese Parlement zal hebben toegelicht.

De heer Stroobant betwijfelde dat het sociale beleid de automatische consequentie van het economische beleid zou zijn. Het zou verkeerd zijn te zeggen dat dit beginsel ten grondslag zou liggen aan het Europese integratieproces.

De sociale vooruitgang behoort tot de fundamentele doelstellingen van de Europese Gemeenschap. De preambule van het Verdrag van Rome is ter zake zeer expliciet.

De Europese integratie heeft sinds de inwerkingtreding van de verdragen van Parijs en Rome voor een indrukwekkende vooruitgang gezorgd, niet alleen op economisch en handelsgebied, maar ook op sociaal vlak. Dit is de jongste tijd nog duidelijker geworden met de tenuitvoerlegging van de Europese Akte en in het bijzonder met de verwezenlijking van de Interne Markt.

De sociale gevolgen van de Interne Markt, meer bepaald op het vlak van de werkgelegenheid zijn indrukwekkend. In de periode 1988-1989 werden 5 miljoen arbeidsplaatsen gecreëerd voor diverse categorieën werknemers. Dit belet natuurlijk niet dat er, inzake de andere aspecten van het sociaal beleid, geen specifieke actie moet worden gevoerd. Vandaar het Sociale

Handvest dat een politiek engagement vormt, waarvan het belang nu nog misschien wordt onderschat, en het Sociale Actieprogramma dat concrete initiatieven aankondigt. Het sociaal beleid wordt binnen de Gemeenschap immers nog zeer sterk door de lid-staten bepaald.

Men kan dit vanuit een Europees engagement betreuren. Men mag evenwel niet vergeten dat deze toestand sociaal geavanceerde landen zoals België in staat stelt hun sociaal beleid ongehinderd voort te zetten, zonder te moeten wachten tot dat de minder geavanceerde lid-staten hen hebben bijgeëend.

Dit is ook de concrete betekenis van het subsidiariteitsbeginsel, dat in het Sociaal Handvest van de Gemeenschap en in het Actieprogramma wordt toegepast.

Het is niet zeker dat de unanimiteitsregel in alle gevallen zal worden toegepast. Ook beslissingen met gekwalificeerde meerderheid over het Sociaal Actieprogramma zijn mogelijk. Volgens het subsidiariteitsbeginsel moet de Gemeenschap slechts optreden wanneer de te bereiken doelstellingen beter op Europees niveau dan op het niveau van de lid-staten kunnen worden gerealiseerd.

Op grond van dat beginsel zullen de voorstellen van de Commissie slechts betrekking hebben op een deel van de problemen die in het Sociaal Handvest worden aangesneden. De Commissie is immers van mening dat de te nemen initiatieven voor het ten uitvoer leggen van de sociale rechten onder verantwoordelijkheid van de lid-staten dan wel onder verantwoordelijkheid van de sociale partners vallen en slechts binnen de perken van haar bevoegdheid onder de verantwoordelijkheid van de Europese Gemeenschap.

Het subsidiariteitsbeginsel speelt in het voordeel van sociaal geavanceerde landen, zoals het onze. Ik heb dat reeds uitgelegd. Het is dus voorlopig onjuist zoals de heer Stroobant, zij het ongetwijfeld te goeder trouw, te beweren dat dit beginsel betekent dat het Gemeenschapsrecht slechts intervenueert indien het nationale recht ter zake niets heeft bepaald.

Ik kom nu tot de opmerking van de heer Stroobant over de noodzaak aan meer democratie.

Ik ben het ermee eens dat het probleem van het democratisch deficit in de Gemeenschap dringend moet worden aangepakt. Ik heb daar in het verleden, zoals ook voor het Sociaal Handvest, vaak als enige systematisch voor gepleit en heb dit opnieuw in Straatsburg gedaan. De Europese Akte heeft enkele jaren geleden de rol en de bevoegdheid van het Europees Parlement gevoelig uitgebreid in belangrijke sectoren, zoals de Interne Markten, het sociaal beleid. Aldus werd een belangrijke stap gedaan in de richting van meer democratie binnen de Gemeenschap. Ik ben het er evenwel mee eens dat wij nog verder moeten gaan.

De intergouvernementele conferentie die tegen het einde van het jaar van start zal gaan, biedt een uitstekende gelegenheid om te pogen onze wensen in bindende teksten om te zetten. Ik hoop dan ook dat tijdens deze intergouvernementele conferentie niet alleen een grotere betrokkenheid van het Europees Parlement bij het ten uitvoer leggen en bij de werking van de Economische en Monetaire Unie centraal zal staan, maar ook dat het meer algemene vraagstuk van meer democratie in de werking van de Gemeenschap en haar instellingen aan bod zal komen. Verscheidene stemmen zijn hiervoor in Straatsburg opgegaan. Dit is een verheugend feit. Steeds meer bevoegdheden worden immers van het nationale naar het Europese niveau overgeheveld. Het is dan ook niet meer dan normaal dat de parlementaire controle op de uitvoering van deze Europese bevoegdheden wordt verstevigd.

Thans wil ik besluiten, mijnheer de Voorzitter, met enkele beschouwingen inzake de besluiten van de Europese Raad over de gebeurtenissen in Centraal- en Oost-Europa, met een paar beschouwingen over de andere agendapunten en met twee persoonlijke conclusies.

Alle deelnemers aan de Top waren zich diep bewust van het belang van hun discussies voor de verdere evolutie op het Europese continent. Ik meen te mogen zeggen dat alle deelnemers aan de Europese Raad blijk hebben gegeven van een enorme zin voor verantwoordelijkheid, zoals de conclusies het

zeggen, «in deze beslissende fase van de geschiedenis van Europa».

Zo werd zonder noemenswaardige moeilijkheden overeenstemming bereikt over de steun die de Gemeenschap verder wil geven aan de economische hervormingen in Centraal- en Oost-Europa. In dit verband opent de oprichting van de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling — een idee overigens met een intense symbolische waarde — ook concrete perspectieven voor een Westers optreden ten aanzien van Centraal- en Oost-Europa, waarbij — dit is belangrijk — de Gemeenschap als drijvende kracht zal optreden.

Niet in de laatste plaats wist de Europese Raad zich te verenigen op een standpunt over het uiterst gevoelige Duitse vraagstuk. De passus die de conclusies hieraan wijden, is zo belangrijk, dat ik hem hier tekstueel wens in herinnering te brengen: «Wij beogen de bestendigheid van de toestand van vrede in Europa waarin het Duitse volk door vrije zelfbeschikking zijn eenheid zal hervinden. Dit proces dient zich op vreedzame en democratische wijze te voltrekken, met inachtneming van overeenkomsten en verdragen alsmede alle beginselen die zijn vastgelegd in de Slotakte van Helsinki, in een context van dialoog en samenwerking tussen Oost en West. Hierbij mag ook Europese integratie niet uit het oog worden verloren.»

De Twaalf hebben aldus een consensus gevonden tussen enerzijds het verlangen naar eenheid van het Duitse volk, dat momenteel verdeeld is in twee staten, en anderzijds de naleving van alle bestaande internationale verplichtingen.

Ik wil van de gelegenheid gebruik maken om toch even dieper in te gaan op het vraagstuk van de grenzen. De conclusies van Straatsburg verwijzen in dit verband naar alle principes van de Slotakte van Helsinki, dat wil zeggen zowel naar de onschendbaarheid van de grenzen, die namelijk op de Oder-Neisse-grens van toepassing is, een essentieel element in het evenwicht in Europa, als naar de mogelijkheid van vreedzame veranderingen. De hele Slotakte van Helsinki in al haar bestanddelen wordt dus bevestigd.

De overige agendapunten werden snel afgehandeld. Er zijn drie soorten beslissingen.

Ten eerste heeft de Europese Raad nieuwe impulsen gegeven voor een versnelde activiteit inzake het vrij personenverkeer en de afschaffing van de formaliteiten aan de binnengrenzen van de Gemeenschap, wat evenwel niet moet beletten dat blijvend doeltreffend moet kunnen worden opgetreden tegen het terrorisme, de drughandel of de georganiseerde misdaad. Ook heeft de Europese Raad de hoop uitgesproken dat de inspanningen inzake de productie van een Europees systeem voor Hoge Definitie Televisie worden verhoogd.

Ten tweede heeft de Europese Raad de aanzet gegeven voor een Gemeenschapsactie in nieuwe domeinen, zoals het immigratiebeleid, het asielrecht en het visabeleid. In een eerste fase zal hier, in Gemeenschapsverband weliswaar, een inventaris worden gemaakt van wat op nationaal vlak geschiedt.

Tenslotte heeft de Top ook aandacht besteed aan haar verantwoordelijkheid voor de solidariteit met landen of gebieden buiten Europa. De Middellandse Zee-landen nemen hier een bijzondere plaats in en over de bestaande akkoorden van de Gemeenschap met deze landen zal opnieuw worden onderhandeld. Ook heeft de Europese Raad de bereidheid van de Gemeenschap plechtig herbevestigd om haar samenwerking met Latijns-Amerika te versterken. De Top heeft verder herinnerd aan de zo pas afgesloten onderhandelingen over de Lomé IV-Convention.

De Europese Raad publiceerde ook verklaringen over het Midden-Oosten, Libanon, zuidelijk Afrika en de verkiezingen in Chili.

De heer Henrion, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op

Tot zover mijn antwoord op de interpellatie van vandaag. Ik wil daar graag enkele persoonlijke beschouwingen aan toevoegen.

De Europese Raad van Straatsburg was van zeer groot belang. Ik ben ervan overtuigd dat dit met verloop van tijd nog duidelijk zal worden.

De Top van Straatsburg was een voluntaristische Raad, en leverde het bewijs dat, als de politieke wil bestaat, de Gemeenschap tot belangwekkende beslissingen in staat is. De Gemeenschap is Straatsburg met vastberadenheid tegemoet getreden. Zij kan voortaan met vertrouwen de toekomst ingaan.

Een eerste conclusie die ik daar wil aan vastknopen, is de volgende. Iedereen in Europa, ofwel bij ons, in Centraal- of in Oost-Europa, ofwel binnen of buiten de Europese Gemeenschap, heeft reden tot tevredenheid en geloof in de toekomst.

De verklaring van Straatsburg biedt de burgers van Centraal- en Oost-Europa een houvast, een waarborg van onze onwrikbare solidariteit met hun verlangen naar politieke liberalisering, economische hervormingen en eerbiediging van de mensenrechten.

Maar niet alleen onze Europese medeburgers uit wat gisteren nog het andere Europa heette, vinden in de conclusies van Straatsburg soelaas. Ook voor de burgers van de Gemeenschap zelf biedt de tekst van Straatsburg een nieuw perspectief, het perspectief namelijk dat het Europese integratieproces zal worden voortgezet en verdiept. De conclusies van de Europese Raad inzake het Duitse vraagstuk hebben hier het debat helpen verhelderen en hebben de weg geëffend voor de belangrijke interne vooruitgang waarvoor te Straatsburg de basis werd gelegd. Ik denk hierbij aan de Economische en Monetaire Unie en aan de verwezenlijking van de sociale dimensie.

Het moet worden betreurd dat één partner voorlopig niet bereid was samen met de anderen deze weg in te slaan. Zijn afzijdigheid vandaag is geen drama. Zij die nu nog aarzelen, hebben nog enige tijd om na te denken. Het zij echter in alle duidelijkheid gezegd: hun blijvend talmen zal de Gemeenschap niet verhinderen op de te Straatsburg ingeslagen weg verder te gaan.

Een tweede conclusie is deze. De Gemeenschap komt versterkt uit de Europese Raad. Zij is erin geslaagd — en dit was op de vooravond van de Top geen evidente opdracht — niet alleen zelf richtinggevend te zijn, voor de ontwikkelingen op het Europese continent, maar dit ook te doen in overleg met en in een sfeer van het vertrouwen tussen de supermachten. De veelvuldige contacten van de jongste weken tussen de Gemeenschap enerzijds en de Verenigde Staten en de Sovjetunie anderzijds zijn bepalend geweest voor deze vertrouwensrelatie.

Aldus kon te Straatsburg een evenwichtige tekst tot stand komen die terzelfdertijd de verdieping van het Europese integratieproces mogelijk maakt, de hervormingen in Centraal- en Oost-Europa aanmoedigt en beantwoordt aan de verzuchtingen van het Duitse volk, zonder Gorbatsjov voor bijkomende moeilijkheden te plaatsen. Het komt er voor de Gemeenschap nu op aan deze voor iedereen aanvaardbare doelstellingen in een klimaat van vertrouwen en stabiliteit ten uitvoer te leggen. *(Applaus.)*

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

INTERPELLATIE VAN DE HEER GEERAERTS TOT DE STAATSSECRETARIS VOOR LEEFMILIEU EN MAATSCHAPPELIJKE EMANCIPATIE OVER «DE GRENS-OVERSCHRIJDENDE TRANSPORTEN VAN AFVALSTOFFEN NAAR BELGIE, AFKOMSTIG VAN NEDERLANDSE LANDBOUWBEDRIJVEN»

INTERPELLATION DE M. GEERAERTS AU SECRETAIRE D'ETAT A L'ENVIRONNEMENT ET A L'EMANCIPATION SOCIALE SUR «LE TRANSPORT TRANSFRONTALIER VERS LA BELGIQUE DE DECHETS PROVENANT D'EXPLOITATIONS AGRICOLES NEERLANDAISES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de interpellatie van de heer Geeraerts tot de staatssecretaris voor Leefmilieu en

Maatschappelijke Emancipatie over «de grensoverschrijdende transporten van afvalstoffen naar België, afkomstig van Nederlandse landbouwbedrijven».

Het woord is aan de interpellant.

De heer Geeraerts. — Mijnheer de Voorzitter, het probleem van de drijfmest is voldoende bekend evenals de gevolgen ervan voor ons leefmilieu en dit zowel voor de verontreiniging van water, bodem en lucht. De ernst van het probleem en de mate waarin onder andere mijn streek erdoor getroffen wordt, verplichten mij al de betrokken overheidsinstanties op hun verantwoordelijkheden te wijzen.

Milieuverontreiniging ressorteert onder de Vlaamse minister van Leefmilieu. Vorige maand heb ik met een Kempense afvaardiging nog een bezoek gebracht aan zijn kabinet om te wijzen op het onduidelijke gedrag van zijn diensten. AROL blijft nog steeds vergunningen toekennen aan buitenlandse bedrijven ondanks het onloochenbaar groot overschot aan drijfmest in Vlaanderen.

Vanop deze tribune wil ik u, mevrouw de staatssecretaris, wijzen op uw verantwoordelijkheid ter zake. Grensoverschrijding van afvalstoffen is nog steeds een nationale materie en valt dus nog steeds onder de bevoegdheid van de minister of staatssecretaris voor Leefmilieu. Ik wil u er meteen op wijzen dat het hier gaat over transporten van afvalstoffen. De wetgeving over afval is zeer duidelijk: het zijn produkten waarvan de houder zich wil ontdoen of zich ontdoet. Met andere woorden, hij wil ze kwijt. Wie zal ontkennen dat de Nederlanders die naar onze streek komen met tonnen mestafval, zich niet van deze produkten willen ontdoen? In Nederland moeten zij dank zij het mestbankensysteem betalen voor deze verwijdering. Om dit te ontwijken komen ze naar Vlaanderen. Mevrouw de staatssecretaris, ontkent dus niet dat het hier over afval gaat.

Afval is gebonden aan de regels van de grensoverschrijding en aan vergunningen die verleend worden door de nationale staatssecretaris voor Leefmilieu.

Mevrouw de staatssecretaris, ik vraag u een eind te maken aan deze trafiek vanuit Nederland. U weet zelf ook best dat de Nederlanders hun deuren gesloten hebben voor onze afval. De Belgische bedrijven die in het verleden afvalstoffen lieten verwerken in Nederland, krijgen sinds vorig jaar geen vergunningen meer om het afval naar Nederland te transporteren. De Nederlandse overheid heeft halt geroepen. Waarop wachten wij om een halt toe te roepen aan de Nederlanders, die nog steeds ongestraft en ongemoeid hun drijfmestoverschotten komen lozen in de Vlaamse velden?

Recentelijk werden nog vergunningen verleend door AROL. U moet AROL, en minister Kelchtermans erop wijzen dat zij niet het recht hebben om het afval over de grens te laten komen. Ik zou liever zien dat het hele afvalbeleid ressorteert onder de bevoegdheid van de Vlaamse minister voor Leefmilieu, Natuurbeleid en Landinrichting, maar we zitten nu eenmaal in een nog steeds onafgewerkte staatkundige hervorming. U bent dus nog steeds verantwoordelijk en u moet volgens mij de nodige acties ondernemen.

Ik weet wel dat de EG-commissie een andere mening toegedaan is en niet wil dat de grensoverschrijdende transporten gestopt worden. Volgens mij heeft de Commissie echter een foutief uitgangspunt en beseft onvoldoende dat het hier over afvalstoffen gaat en niet over handelswaar.

Mevrouw de staatssecretaris, ik verwacht van u dan ook het nodige weerwerk. Tevens vraag ik u dringend contact op te nemen met uw Nederlandse collega om een volledige stopzetting van de drijfmestleveringen te bereiken. Bestaan dergelijke contacten reeds of zijn ze reeds gepland? Kan ik ook vernemen welke contacten er geweest zijn met het Vlaamse kabinet voor Leefmilieu en met de diensten van AROL? Overleg is zeker gewenst, vermits de bevoegdheden verdeeld zijn over het nationale en het regionale niveau.

Mevrouw de staatssecretaris, de Kempen zijn het beu voor vuilnisbelt te spelen. We zitten reeds met het radioactief afval. Al onze waterlopen zijn dood, mede door overbemesting. Wij

aanvaarden dit niet langer en willen praktische en snelle maatregelen. Sluit de grens voor drijfmest, want wij kunnen het niet adequaat verwerken. De Kempense zandgronden kunnen deze vervuiling niet verdragen en tengevolge van de grote doorlaatbaarheid worden ook de onderliggende drinkwaterlagen aangetast. Grijp alstublieft in voor het te laat is. (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Smet, secrétaire d'Etat.

Mme Smet, secrétaire d'Etat à l'Environnement et à l'Emancipation sociale, adjoint au Premier ministre. — Monsieur le Président, sortant sans doute un peu de l'habitude, je tiens, tout d'abord, à vous souhaiter une excellente année 1990.

Ik ga graag in op de interpellatie van senator Geeraerts.

De invoer van afvalstoffen wordt geregeld door het koninklijk besluit van 2 juni 1987. Dit koninklijk besluit is op zijn beurt de omzetting in Belgisch recht van de Europese richtlijn over grensoverschrijdende afvaltransporten.

Deze sector is nationaal gebleven omdat een land dat afvalstoffen naar België wil transporteren zeer moeilijk zelf de puzzel kan samenleggen om te weten tot welke instantie het zich moet wenden. Op dat ogenblik richt men zich dus uiteraard tot de Belgische Staat.

Waar echter het toepassingsgebied van de richtlijn beperkt is tot giftige en gevaarlijke afvalstoffen, heeft de Belgische reglementering betrekking op alle afvalstoffen, dit wil zeggen op alle voorwerpen of produkten die een risico voor de mens en het milieu inhouden, en waarvan de houder zich ontdoet of rechtens verplicht is zich te ontdoen. Dit betekent dat de interpretatie van ons koninklijk besluit veel verder gaat dan de Europese richtlijn.

Er werd voor deze benadering gekozen omdat wij ons bij de uitwerking van de reglementering bewust waren van de risico's verbonden aan de overbrenging van andere afvalstoffen dan giftig en gevaarlijk afval, en meer bepaald aan de invoer van huisvuil gemengd met industrieel afval en van afvalstoffen van de bio-industrie.

De bedoeling van het besluit is dus het verhinderen van alle afvalbewegingen die op de ene of de andere wijze schade zouden kunnen toebrengen aan de gezondheid of aan het milieu. Daarbij moet worden opgemerkt dat een algemeen verbod op invoer van afval of van bepaalde soorten afvalstoffen volgens de Europese Commissie in strijd is met het vrij verkeer van goederen binnen de Gemeenschap, en dus wordt beschouwd als een schending van het Verdrag van Rome.

De reglementering voorziet dus in een vergunningsprocedure. Voor elke invoer van afvalstoffen dient een voorafgaande melding te gebeuren bij mijn diensten en moet een vergunning worden verkregen van de nationale overheid, die op basis van artikel 6, § 1, II, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, zoals gewijzigd door de wet van 8 augustus 1988, bevoegd is voor de in-, uit- en doorvoer van afvalstoffen.

Die vergunning wordt verleend op basis van een advies van de regionale overheid van het Gewest van bestemming, die dan moet oordelen of de voorgestelde verwijdering aanvaardbaar is vanuit milieuhygiënisch oogpunt, rekening houdend met de bestaande mogelijkheden voor afvalverwerking en hun capaciteit en met de regionale beleidsplannen inzake afvalverwijdering. Het koninklijk besluit van 2 juni 1987 verplicht de nationale minister zich te houden aan de adviezen en bezwaren die door de gewestelijke overheid worden geformuleerd.

De samenwerking met de Gewesten, die in de praktijk verder gaat dan door de wetgever werd bepaald, en die ook een geregeld overleg en een permanente informatie-uitwisseling inhoudt, wordt geregeld in een protocol tussen de nationale regering en de Executieven.

Deze procedure geldt ook voor de invoer van mest uit Nederland, hoewel dierlijke fecaliën daar niet onder de toepassing vallen van de reglementering die de grensoverschrijdende afvaltransporten regelt. De Nederlandse wetgeving is dus beperkter

dan de onze. Over deze problematiek heb ik trouwens reeds overleg gepleegd met de Nederlandse overheid.

Op het ogenblik dat ik in de pers las dat minister Braks er aan dacht een heffing in te voeren, afhankelijk van de hoeveelheid drijfmest, de produktie, het aantal dieren enzovoort, en die zou verschillen naargelang de drijfmest in Nederland bleef of zou worden uitgevoerd — in het laatste geval zou de heffing kleiner zijn —, heb ik contact opgenomen met minister Braks en minister Nijpels met het gevolg dat het voorstel dat ter tafel lag werd ingetrokken en dat er geen verschillende reglementering tot stand kwam. Ons beleid ter zake wordt door de Nederlandse overheid aanvaard.

Dit beleid bestaat erin systematisch de invoer van drijfmest te weigeren. De enige afwijking die hierop wordt toegestaan is in gevallen waarbij de aanvrager zelf een grensoverschrijdend landbouwbedrijf uitbaat. De vergunning wordt dan slechts gegeven wanneer hij houder is van een toelating tot het uitstrooien van mest afkomstig van buiten het Belgisch grondgebied, afgeleverd op basis van het besluit van de Vlaamse Executieve van 1 maart 1989 en mits een bijkomend gunstig advies van de regionale overheid. De vergunningen die op die basis worden afgeleverd zijn in de tijd beperkt tot de normale uitruijperiode van mest en in hoeveelheid beperkt tot de oppervlakte van de gronden in eigendom in België en de normale bemestingshoeveelheden. Het toezicht wordt verzekerd door de nationale ambtenaren en door OVAM.

In 1989 werden aldus voor 14 000 ton drijfmest vergunningen verleend. De werkelijk ingevoerde hoeveelheid lag echter aanzienlijk lager. De vergunningen die worden verleend, worden soms niet en dikwijls slechts gedeeltelijk uitgevoerd. Tegenover de 14 000 ton drijfmest die mag worden ingevoerd staat een produktie in Vlaanderen van 20 miljoen ton. De invoer is dus zeer beperkt. Er werden ook vergunningen afgeleverd voor 116 000 ton vaste meststoffen. De werkelijk ingevoerde hoeveelheid bedroeg ongeveer 70 000 ton. Zij was bijna uitsluitend bestemd voor Vlaanderen. 20 000 ton ging naar bedrijven voor verdere verwerking bijvoorbeeld tot gedroogde kippen- of koe-mest voor de tuinbouw. De rest was rechtstreeks bestemd voor bemesting. 19 000 ton is echter bestemd voor grensländerijen.

Ik herhaal dus dat voor drijfmest alleen vergunningen worden verleend wanneer het gaat over grensoverschrijdende landbouwbedrijven, dat de vergunningen beperkt zijn in de tijd tot de normale inrijperiode, en in hoeveelheid volgens de oppervlakte van de grond en de normale bemestingshoeveelheden. Bovendien wordt de vergunning slechts verleend na een gunstig advies van het Vlaamse Gewest.

Uit dit alles moge blijken dat op nationaal en op regionaal vlak alles wordt gedaan om de onverantwoorde invoer van mest uit Nederland tegen te gaan met als gevolg dat de ingevoerde hoeveelheid slechts een paar promille bedraagt van de produktie in België. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

COMMUNICATION DE M. LE PRÉSIDENT

De Voorzitter. — Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, zal als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van heden verschijnen.

La liste de ces propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

PROPOSITION DE LOI — VOORSTEL VAN WET

Dépôt — Indiening

M. le Président. — MM. Flagothier et Bock ont déposé une proposition de loi modifiant l'article 1er de l'arrêté royal du 4 décembre 1974 portant statut des personnes de nationalité belge qui, après avoir contracté un engagement volontaire pour la durée de la guerre, ont accompli du service pendant la guerre de 1940-1945 dans les forces belges.

De heren Flagothier en Bock hebben ingediend een voorstel van wet tot wijziging van artikel 1 van het koninklijk besluit van 4 december 1974 houdende statuut van de personen van Belgische nationaliteit die, na een vrijwillige dienstverbintenis voor de duur van de oorlog te hebben aangegaan, gedurende de oorlog van 1940-1945 bij de Belgische strijdkrachten hebben gediend.

Cette proposition de loi sera traduite, imprimée et distribuée.

Dit voorstel van wet zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Il sera statué ultérieurement sur sa prise en considération.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

INTERPELLATIONS — INTERPELLATIES

Demandes — Verzoeken

M. le Président. — Le bureau a été saisi des demandes d'interpellations suivantes:

1° De M. Desmedt au ministre des Postes, Télégraphes et Téléphones sur « l'interdiction faite aux télédistributeurs de diffuser les programmes de Télé-Bruxelles en dehors de la Région de Bruxelles »;

Het bureau heeft de volgende interpellatieverzoeken ontvangen:

1° Van de heer Desmedt tot de minister van Posterijen, Telegrafie en Telefonie over « het verbod voor de kabelmaatschappijen om de programma's van Télé-Bruxelles buiten het Brusselse Gewest uit te zenden »;

2° De M. Tant au ministre de l'Intérieur, de la Modernisation des Services publics, et des Institutions scientifiques et culturelles nationales sur « l'interprétation que le ministre estime devoir donner aux articles 13 et 15 de la nouvelle loi communale, concernant la nomination des bourgmestres et échevins ».

2° Van de heer Tant tot de minister van Binnenlandse Zaken, van de Modernisering van de Openbare Diensten, en van de Nationale Wetenschappelijke en Culturele Instellingen over « de interpretatie die de minister meent te moeten geven aan de artikelen 13 en 15 van de nieuwe gemeentewet, aangaande de benoeming van de burgemeesters en de schepenen ».

La date de ces interpellations sera fixée ultérieurement.

De datum van die interpellaties zal later worden bepaald.

Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(*La séance est levée à 17 h 35 m.*)

(*De vergadering wordt gesloten te 17 h 35 m.*)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions prises en considération :

Lijst van de in overweging genomen voorstellen :

A. Propositions de loi :

Modifiant les articles 346, 348, 350 et 370 du Code civil relatifs à l'adoption et complétant le chapitre XIII contenant les dispositions transitoires de la loi du 31 mars 1987 modifiant diverses dispositions légales relatives à la filiation (de MM. Lenfant et de Seny);

A. Voorstellen van wet :

Strekkende tot wijziging van de artikelen 346, 348, 350 en 370 van het Burgerlijk Wetboek betreffende de adoptie en tot aanvulling van hoofdstuk XIII houdende overgangsbepalingen van de wet van 31 maart 1987 tot wijziging van een aantal bepalingen betreffende de afstamming (van de heren Lenfant en de Seny);

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Modifiant certaines dispositions du Code civil relatives aux baux d'habitation (de M. Desmedt);

Houdende wijziging van sommige bepalingen van het Burgerlijk Wetboek betreffende de huur van woningen (van de heer Desmedt);

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Modifiant la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse, en ce qui concerne le droit de défense des mineurs d'âge devant le tribunal de la jeunesse (de M. Erdman et consorts);

Tot wijziging van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming inzake de rechten van verdediging van minderjarigen voor de jeugdrechtbank (van de heer Erdman c.s.);

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Abrogeant l'article 53 de la loi du 8 avril 1965 relative à la protection de la jeunesse (de M. Erdman et consorts);

Tot opheffing van artikel 53 van de wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming (van de heer Erdman c.s.);

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

Modifiant l'article 18bis de la loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (de M. Hasquin).

Tot wijziging van artikel 18bis van de wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen (van de heer Hasquin).

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.

B. Propositions de résolution :

A l'occasion du deuxième anniversaire de l'Intifadah (de M. Falise et consorts);

B. Voorstellen van resolutie :

Ter gelegenheid van de tweede verjaardag van de Intifadah (van de heer Falise c.s.);

— Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

Sur la suite à donner aux décisions du Conseil européen de Strasbourg des 7 et 8 décembre 1989 (de M. De Belder et consorts).

Betreffende de opvolging van de beslissingen van de Europese Raad van Straatsburg van 7 en 8 december 1989 (van de heer De Belder c.s.).

— Renvoi à la commission des Relations extérieures.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen.

